

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Ramazan
fətvəsi
verildi
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Həftəlik qəzet 18-24 fevral 2026-cı il Çərşənbə axşamı № 7 (8856) Qiyməti 1 manat

Ölkə

YAP-ın qurultayda ciddi dəyişikliklər anonsu

Hakim partiyanın ali tədbirində hansı sürprizlər olacaq?

yazısı səh.4-də

Batan "Azadlıq adası"

yazısı səh.11-də

Plastik cərrahlar yenə "ömür kəsir"

yazısı səh.13-də

Gənclərin siyasətə marağı niyə azalıb?

yazısı səh.4-də

Bakı meriyasında gərgin toplantı

yazısı səh.5-də

İrəvanda 1007 km-lik sərhəd danışıqları

yazısı səh.8-də

Kremlin Azərbaycan diasporuna yeni hücum planı

yazısı səh.9-də

Elektron siqaretlərə görə cərimələr

yazısı səh.13-də

Xırda qəpiklərin ləğvi zamanı

yazısı səh.15-də

Paşinyana qarşı "üç badam, bir qoz..."

yazısı səh.9-də

Bakıya nə qədər "Nyukasl" azarkeşi gəlib?

yazısı səh.2-də

Azərbaycanlılarla görüşdə Trampı hədələdi

yazısı səh.12-də

HAKİMİYYƏTDƏ KADR DƏYİŞİKLİKLƏRİNİN SİRRİ - HƏBSLƏR OLACAQ

Yüksək vəzifəli məmurların işdən azad olunması yalnız rutin yenilənmə deyil, həm də strateji məqsədlər daşıyır - bir neçə vəzifəli şəxs istintaqa cəlb olunub

yazısı səh.5-də

Akademik çevrililər

AMEA-nın iki keçmiş prezidenti üçün yol tək cə elmdən yox, müxalifətlə sövdələşmə və həbslərdən keçib - Eldar Salayevlə Ramiz Mehdiyevi birləşdirən tale...

yazısı səh.7-də

Seyx Papadan razılıq aldı - Vatikanda ofis...

yazısı səh.3-də

Əsl soyadı Vardanyan deyil, Azərbaycanda əsgərlikdən belə qaçıb

yazısı səh.3-də

Navalni hekayəsi - susdurulan səsin iki ili

yazısı səh.10-də

Şəhla Kamilova

“İdrak” Liseyində güllələnmiş müəllimə evə buraxılıb

Fevralın 6-da Bakının Binəqədi rayonunda yerləşən “İdrak” Liseyində şagirdi tərəfindən güllələnmiş müəllim Şəhla Kamilova evə buraxılıb. Bu barədə Kliniki Tibbi Mərkəzin məlumatında bildirilib.

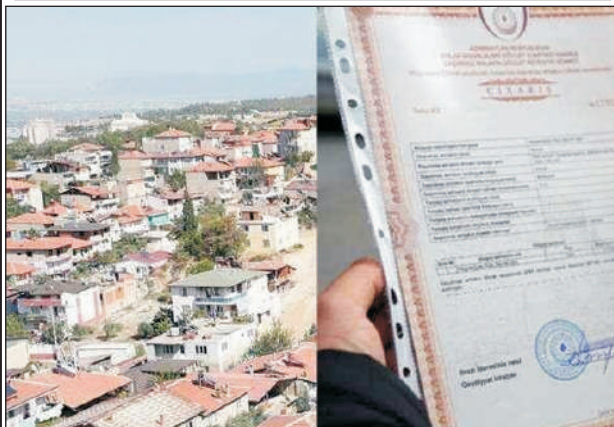
Qeyd edilib ki, təcili tibbi yardım briqadası vasitəsilə Kliniki Tibbi Mərkəzə hospitalizasiya olunan 1997-ci il təvəllüdü şəxs (qadın) 16.02.2026-cı il tarixdə ambulator müalicə üçün evə buraxılıb.

“Ona boyun nahiyyəsində yad cismin xaric edilməsi əməliyyatı icra edilib. Əvvəl Reanimasiya, daha sonra Neyrocərrahiyyə şöbəsində stasionar müalicə alıb”, - məlumatda qeyd olunub.

Xatırladaq ki, fevralın 6-da Bakının Binəqədi rayonunda yerləşən “İdrak” Liseyində 10-cu sinif şagirdi Əli Şirinov silahlı insident törədib.

Şagird atasına məxsus ov silahı ilə məktəbə gələrək liseyde müəllim işləyən Şəhla Kamilovaya atəş açıb. Güllə yarası almış müəllim ağır vəziyyətdə xəstəxanaya yerləşdirilib. Həkimlər müəllimin boyun nahiyyəsindən 16 qırma çıxarıblar. Hadisəni törədən şagird saxlanılıb, onun barəsində 4 ay müddətinə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Faktla bağlı Binəqədi Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə cinayət işi açılıb.

Evinin sənədi olmayanlara vacib xəbər

Nazirlər Kabineti “Daşınmaz əmlak üzərində hüquqların dövlət qeydiyyatı üçün sənədlərin qəbulu, yoxlanılması və verilməsinin proseduru Qaydaları” təsdiq edib.

Yeni qaydalara əsasən, hüquqların dövlət qeydiyyatına alınması üçün təqdim edilən sənədlərlə torpağın kateqoriyası dövlət torpaq kadastrında saxlanılan məlumatlara uyğun gəlmədikdə qeydiyyat orqanının vəzifəli şəxsləri tərəfindən 15 iş günü müddətində yerquruluşu sənədlərinin təhlili yolu ilə araşdırma aparılır.

İqtisadçı deputat Vüqar Bayramov bildirib ki, araşdırmanın nəticəsinə əsasən təqdim edilən sənədlərdə göstərilən məlumatların doğruluğu təsdiq edildikdə, əmlak üzərində hüquqlar dövlət qeydiyyatına alınır və dövlət torpaq kadastrında müvafiq düzəlişlər edilir.

“Yeni əgər vətəndaş daşınmaz əmlakının qeydiyyatına alınması ilə bağlı müraciət edən zaman qeydiyyat məsul olan dövlət qurumunda məlumat fərqli olarsa, o zaman 15 iş günü ərzində dəqiqləşdirmə aparılır. Məsələn, vətəndaşın sənədində torpağın təyinatı tikintiyə icazəyə imkan verirsə, amma dövlət qurumunda olan məlumat bazasında o ərazi kənd təsərrüfatı üçün yararlı torpaq kimi görsənsə, o zaman məlumat dəqiqləşdirmə üçün digər profil qurumlara sorğu göndəriləcək. Sorğu zamanı vətəndaşın sənədinin doğruluğu təsdiq olunarsa, həmin daşınmaz əmlak qeydiyyata alınacaq”, - iqtisadçı vurğulayıb.

Millət vəkili sözlərinə görə, bütövlükdə yeni dəyişikliklər qeydiyyatsız evlərin sənədləşməsi prosesində məlumatların dəqiqləşdirilməsinə xidmət edəcək. Bu, həmçinin mülkiyyət hüquqlarının tanınması və qorunması baxımından da vacibdir.

Bakıya nə qədər “Nyukas” azarkeşi gəlib?

UEFA Çempionlar Liqasının pley-off mərhələsində “Qarabağ”ın qonağı olacaq “Nyukas” Bakıda dəstəksiz qalmayacaq. Oyuna bir neçə gün qalmışdan paytaxt küçələrində xeyli sayda ingilis fanat gözə dəyir.

“Qarabağ”ın mətbuat xidmətinin rəhbəri Anar Hacıyevin Qol.az-a verdiyi məlumata görə, bu gün keçiriləcək matçı 1800-dən artıq “Nyukas” azarkeşinin canlı izləyəcəyi gözlənilir.

Onun sözlərinə görə, “Qarabağ” Tofiq Bəhramov adına Respublika stadionunda keçiriləcək qarşılaşma üçün İngiltərə təmsilçisinin azarkeşləri 1998 yer ayrırıb.

Ağdam təmsilçisinin yaydığı son məlumata görə, artıq 27 min 500 ədəd bilet satılıb. Klub qeyd edib ki, hazırda biletlər məhdud sayda qalıb. Biletlər yalnız iTicket.az-in mobil tətbiqi və saytı üzərindən əldə edilə bilər. Biletlərin qiyməti isə 10, 15, 25, 35, 40, 50, 75, VIP sektorlar üçün 200, 250, 300 və 400, VVIP sektorlara 1000 AZN təşkil edir.

Xatırladaq ki, matç bu gün Tofiq Bəhramov adına Respublika Stadionunda keçiriləcək. Qarşılaşmanın start fi saat 21:45-də səslənəcək.

Elektrik və qaz ödənişində yeni dəyişiklik

“Qaz və elektrik enerjisinin sərfiyyatı haqqında” Qanuna edilən dəyişikliyə görə, yanvar ayından qaz və işıq görə 1 manat məbləğində sabit tarif ödənilir. Bu ödəniş ilk dəfə yerinə yetirildiyi üçün bəzi abonentlərdə çəşqınlıq yaradıb. Xüsusilə sərfiyyata görə ödənişi onlayn şəkildə müxtəlif platformadan ödəyənlər sabit tarifi qeyd edilən borcun tərkibində olduğundan məlumsızdırlar. Bəziləri sərfiyyata görə yığılan borcu ödədikdən sonra sistemdə əlavə olaraq 1 manatın borc kimi qeyd edildiyini iddia edirlər.

Bizim.media xəbər verir ki, məsələ ilə bağlı Azərişiq ASC-dən mənzillərə göndərilən bildirişlərdə sabit tarifi əlavə olaraq qeyd edildiyi bildirilib. Yeni istifadə edilən elektrik enerjisinə görə yaranan məbləğlə sabit tarif üzrə aylıq 1 manat hesablanır və ödəniləcək son məbləğdə cəmlənir.

Qeyd edək ki, ötən il “Qaz və elektrik enerjisinin sərfiyyatı haqqında” Qanuna dəyişikliklər edildi və bu dəyişikliklər bu il yanvarın 1-dən qüvvədədir.

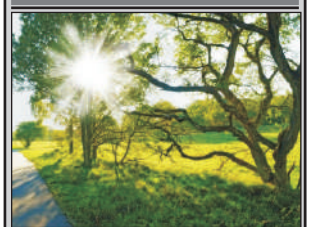

Şahin Şıxlinskiy ağır cəza

Rusiyanın Sverdlovsk vilayət məhkəməsinə Azərbaycan diasporunun sabiq lideri Şahin Şıxlinskiy ilə bağlı cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi artıq son mərhələyə yaxınlaşır.

Ura.ru xəbər verir ki, Rusiyanın Yekaterinburq şəhər sakini olan azərbaycanlı haqqında ağır cəza tələb edilib. Dövlət ittihamçısı Şıxlinskiy iki cinayətdə təqsirli bilərək 23 il müddətinə həbs cəzası istəyib.

Şıxlinskiy ilə birlikdə mühakimə olunan Səfərov qardaşlarından Aqifə 23, Ayaz 22, Kamala 18, Bəki və Məzahirə isə 13 il müddətinə həbs cəzası tələb olunub. Həmçinin Şucayəddin Rəcəbov üçün 15 il həbs cəzası istənilir. Keçən həftə məhkəmə kollegiyası hökmünü açıqlayıb və təqsirləndirilənlərin güzəştə layiq olmadığını bildirib. Hazırda hakim Yuri Radçuk hökmü elan etmək üçün məxfi müşavirə otağına keçəcək. İstintaqın məlumatına görə, təqsirləndirilənlərə 2001-ci ildə iş adamı Yunis Paşayevin qətlinin təşkili və 2010-cu ildə iş adamı Fəhruz Şirinova sui-qəsd cəhdi ilə bağlı ittiham irəli sürülüb.

Havanın isti keçməsinin səbəbi nədir?

İsti hava kütlələrinin ölkəyə daxil olması nəticəsində hava şəraitinin mülayim, əsasən yağmursuz keçməsi, havanın temperaturunun bir qədər yüksək olması müşahidə olunur.

Bunu “Report”-a açıqlamasında Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin Proqnozlar Bürosunun direktoru Gülsad Məmmədova deyib. Xidmət rəsmisi bildirib ki, isti hava kütlələrinin ölkəyə daxil olması nəticəsində hava şəraitinin mülayim, əsasən yağmursuz keçməsi, havanın temperaturunun bir qədər yüksək olması müşahidə edilir.

G.Məmmədovanın sözlərinə görə, son 10-15 il ərzində Bakıda havanın maksimal temperaturu fevralda 25 dərəcə isti olub: “Bu il isə hələ 2026-cı il fevral ayının 17-dək havanın maksimal temperaturunun bölgələrdə və Bakıda, eləcə də Abşeron yarımadasında 20-23 dərəcə istiyədək yüksəlməsi müşahidə olunur”.

Fevralın 17-də Azərbaycan Cinayət Məcəlləsinin sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə ilə bağlı maddələri ilə və digər ağır cinayətlərdə təqsirləndirilən Ermənistan vətəndaşı Ruben Vardanyanın barəsində cinayət işi üzrə açıq məhkəmə iclasında yekun məhkəmə qərarı elan olunub.

Bakı Hərbi Məhkəməsinin hakimləri Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə, Camal Ramazanovdan və Anar Rzayevdən ibarət tərkibdə (ehtiyat hakim Günel Səmədova) keçirilən məhkəmə iclasında R.Vardanyan 20 il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilib.

Xatırladaq ki, məhkəmə iclasında dövlət ittihamını müdafiə edən prokuror təqsirləndirilən R.Vardanyanın ömürlük azadlıqdan məhrum olumasını təklif etmişdi.

Orta məktəbi qızıl medalla bitirən, Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetini qırmızı diplomla başa vuran, Harvardda, İtaliyada master-klass öyrənən, nəhayət, uğurlu bir biznesmen həyatında "dönüş" edərək qanunsuz olaraq Qarabağa gələn Vardanyanın "müstəqil artsax uğrunda mübarizəsi"nin sonu 20 illik həbs cəzası ilə nəticələndi.

"Rusiyanın adamı" olması haqda onun burnu Xankəndində görünəndən deyilirdi, sonra rəsmi şəkildə də bəyan edildi. O isə bu ittihamları Rusiya vətəndaşlığından imtina etməklə "təmizləmək" istədi,

Vardanyan Azərbaycanda əsgərlikdən necə qaçıb?

Əsl soyadı Keşiş Balyan olan erməni separatçı indi ölkəmizdə 20 il həbs cəzası çəkməyə məhkumdur...

sonra Azərbaycan onun istefasına da nail oldu. Bu artıq ona xəbərdarlıq olmalı idi, amma Vardanyan getmədi və Azərbaycana qarşı revanşist bəyanatlar verməkdə davam etdi. Yalnız antiterror əməliyyatdan 1 ay, ayyarım əvvəl Vardanyan artıq isterik vəziy-

yətdə idi və gah Paşinyanı, gah separatçıları günahlandırır. Bu artıq Vardanyanın aqoniyası idi. Ən son açıqlamasını antiterror əməliyyatından sonra vermişdi. Vardanyan demişdi ki, "erməni silahlıları az qala şir kimi döyüşürdülər, döyüşəcəklər də".

Vardanyanla Azərbaycanı bağlayan maraqlı faktlar var. Məsələn, Vardanyan MDU-nun birinci kursunu bitirəndən sonra əsgərliyə çağırılıb və Azərbaycanda hərbi hissələrin birinə düşüb. Özü vaxtilə bu barədə belə danışmış: "Mən Moskva Dövlət Universi-

tetinə qəbul olmuşdum. Birinci kursdan sonra başqa uşaqlar kimi mənə də orduya götürdülər. Mən Azərbaycana düşdüm. Onda Azərbaycanla Ermənistan arasında müharibə yox idi, amma münasibətlər artıq gərgin idi. Bakıda mənə bir erməni praporşik qarşıladı və dedi: "Ermənistanda xidmət eləmək istəyirsən?" Mən dedim: "İstəyirəm". O dedi: "300 rubl ver, gedərsən". Mən: "Yanımda bu qədər pul yoxdur". O dedi: "Yaxşı, 50 bəsdir". Savab verdim: "Mənim

ram". Beləliklə, Vardanyanın xidmət yerini Ermənistana dəyişiblər. SSRİ dövründə öz ölkəndə xidmət etmək nadir hallarda ola bilərdi, necə olubsa, Vardanyana bu qismət olub.

İkinci maraqlı fakt onun soyadı ilə bağlıdır, bunu da özü açıqlayıb. Vardanyanın dediyinə görə, ana tərəfdən gürcü qanı var. Babası və babasının bacısı Türkiyədən köçürüləndə kiçik yaşlı olublar və bir erməni kəndinə gəlib çı-

xıblar. Onlardan soruşublar ki, atanızın adı nədir, onlar da "Vardan" deyiblər. Vardanyanlar belə artıb, amma özü deyib ki, sonralar kökünü axtarmağa çalışıb. Öyrənib ki, soyadları əslində Keşiş-Balyandır...

Beləcə, Azərbaycanda əsgərlikdən yayınan Keşiş Balyan indi 20 il həbs cəzasını çəkməyə məhkumdur...

□ "Yeni Məsavat"

Şeyx Papadan razılıq aldı - Vatikanda ofis...

QMI-nin 1 milyard 300 milyon katolikin qibləsi olan mərkəzdə nümayəndəlik açması Azərbaycana nə verəcək?

Vatikanda Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin nümayəndəliyi yaradılacaq. Modern.az xəbər verir ki, bu barədə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMI) sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə məlumat verib. A.Paşazadə xatırladı ki, hazırda QMI-nin İstanbulda, Tiflisdə, Batumidə, Dərbənddə nümayəndəlikləri və qazılıqları fəaliyyət göstərir: "Əhatə coğrafiyamızı genişləndirmək istiqamətində işlər davam edir. Hazırda Vatikanda nümayəndəliyimizin yaradılması istiqamətində danışıqlar aparırıq".

Qeyd edək ki, Allahşükür Paşazadə bundan əvvəlki Roma Papasının dövründə də Vatikanda QMI-nin nümayəndəliyinin yaradılmasını təklif etmişdi. QMI sədri bildirmişdi ki, bu, ənənəvi əlaqələrin təşkilatı baxımdan daha da möhkəmlənməsi üçün vacibdir. Ötən həftə isə Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Vatikanda Roma Papası XIV Leo ilə görüşüb. Pontifikin şəxsi dəvəti ilə baş tutan audiensiyada Şeyxülislam A. Paşazadə və Azərbaycanı dini konfessiya rəhbərləri - Roma Katolik Kilsəsinin Azərbaycanı Apos-tol prefekturasının ordinarisi Yepiskop Vladimir Fekete, Azərbaycandakı Dağ Yəhudiləri İcmasının rəhbəri Milix Yevdayev, Alban-udi Xristian Dini İcmasının sədri Robert Mobili, Sefarad yəhudiləri Bakı

dini icmasının rəhbəri Zəmir İsayev iştirak ediblər.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMI) sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Vatikana səfəri çərçivəsində Roma Katolik Kilsəsinin rəhbəri Papa XIV Leo ilə görüşüb.

Görüş Müqəddəs Pyotr Meydanında keçirilən ümumi audiensiyadan sonra baş tutub. Şeyxülislam Roma Papasına Prezident İlham Əliyevin və birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın salamlarını çatdırıb, Heydər Əliyev Fondunun son illər ərzində Vatikandakı fəaliyyətinin əhəmiyyətini vurğulayıb, ölkəmizdə ikinci Katolik Kilsəsinin inşası barədə məlumat verib.

QMI sədri bildirib ki, Papa XIV Leonu Azərbaycanda

görmək böyük şərəf olar. Roma Papasının ölkəmizə səfər edəcəyi təqdirdə Azərbaycandakı dinlərarası harmoniyanı, dövlət-din münasibətlərini yüksək səviyyəsini və multikulturalizm mühitini əyani şəkildə görə biləcəyi qeyd olunub. Papa Leo isə ölkəmizə səfər etməyə rəğbətə baxdığını, iş qrafikinə görə bunu tənzimləyəcəyini deyib.

Ehtimal etmək olar ki, XIV Leo Şeyxin bu dəfə QMI nümayəndəliyi açması təklifinə razılıq verib. Katolik dünyası ilə qurulan əlaqələr, sadəcə, dinlərarası dialoq üçün yox, eyni zamanda siyasi zərurət olaraq da dəyərləndirilməlidir. Ehtimal ki, bu təmsilçilik tezliklə açıqlarsa, Vatikana münasibətlər yalnız mərasim təmsilçiliyindən ibarət ol-

mayacaq, həm də diplomatik və mədəni gücün yeni kanalı kimi fəaliyyət göstərəcək.

QMI-nin Vatikanla ilk təmasları isə 1990-cı ilə gedib çıxır. Sovet ordusunun 20 yanvarda Bakıda törətdiyi qanlı qırğın, dinc sakinlərin kütləvi qətlə bütün dünyada ciddi rezonans verdi. Bu cinayətin dünyadan gizlədilməsinə çalışan sovet rəhbərliyinin cəhdləri baş tutmadı. Qanlı qırğından bir neçə gün sonra Roma Papası II İohann Pavelin xüsusi tapşırığı ilə İtaliyanın məşhur "Repubblica" qəzetinin əməkdaşı Etsio Mauro Şeyxülislam Allahşükür Paşazadəyə zəng vuraraq qanlı qırğın barədə ilk məlumatları dünyaya çatdırdı. Roma Papasının xalqımızın o ağır gü-

nündə informasiya blokadasının yarılmasında göstərdiyi dəstək münasibətlərin yaranmasına ilk ciğir sayıla bilər.

Müstəqillik qazandıqdan sonra QMI ilə Vatikan arasında münasibətlər yeni mərhələyə daxil oldu. 2004-cü ildə Şeyxülislam Roma Papası II İohann Pavelin dəvəti ilə Vatikana səfər etdi. Roma Papası ilə görüş zamanı bir sıra məsələləri müzakirə olunmuşdu.

Bes QMI-nin Vatikanda nümayəndəliyinin olması nə kimi əhəmiyyət kəsb edir?

Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin üzvü Ceyhun Məmmədov "Yeni Məsavat" bildirib ki, Vatikan dünyanın əsas din mərkəzlərindən biri sayılır və böyük nüfuzu var: "Bu mərkəz dünyanın əksər ölkələrində etibarlı yerlərdən biri kimi qəbul olunur. Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin nümayəndəliyinin Vatikanda açılması isə ölkəmizin artan gücünün, nüfuzunun göstəricisidir. Bu məsələ Azərbaycanın imicinə töhfə verəcək və mühüm hadisə kimi dəyərləndirilməlidir. Həmçinin onu göstərir ki, Azərbaycanda formalaşan tolerantlıq ənənələri dünya tərəfindən diqqətlə izlənilir".

Deputat xüsusi vurğulayıb ki, Mehriban Əliyevanın Heydər Əliyev Fondunun prezidenti kimi rəhbərliyi altında Vatikanda mühüm layihələr açılıb, katakombalar bərpa edilib. Onun fikrincə, bu da Azərbaycanın tolerantlığının nəticəsidir: "Azərbaycan təkcə müsəlman abidələri deyil, xristian abidələrinin də bərpasına dəstək verir. Ona görə də nümayən-

dəliyin açılması önəmli bir nailiyyət olacaq".

Komitənin digər üzvü Elşad Musayev isə "Yeni Məsavat"a qeyd edib ki, Azərbaycan Vatikanla əlaqələrini genişləndirir və QMI-nin nümayəndəlik açmaq niyyəti də ondan irəli gəlir. Onun sözlərinə görə, Vatikan həm siyasi, həm dini mərkəzdir: "Bu nümayəndəliyin açılması ermənilərin xoşuna gəlməyə bilər, amma Azərbaycan bu addımı atmaqla Vatikanla dostluq və əməkdaşlığı dərinləşdirir. Azərbaycan çoxkonfessiyalı və tolerant ölkədir, burada xristianlar və yəhudilər, o cümlədən başqa dinlərin nümayəndələri müsəlman əhalisi ilə eyni hüquqlara, dini etiqad azadlıqlarına sahibdir. Vatikan da hər zaman Azərbaycanı multikultural ölkə kimi yüksək qiymətləndirir. Fikrimcə, Vatikanda nümayəndəlik açılması ilə mövqeyimizi möhkəmləndirə bilərik".

Deputat əlavə edib ki, QMI rəhbərinin Vatikanda böyük hörməti var və nümayəndəliyin açılması oradakı fəaliyyətimizə, Azərbaycanın təbliğatına da müsbət təsir göstərəcək.

Xatırladaq ki, Vatikan 1992-ci ilin may ayında Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyandan sonra Müqəddəs Taxt-Tacla münasibətlər yüksələn xətt üzrə inkişaf edib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2005, 2015, 2020-ci illərdə Vatikana səfər edib və yüksək səviyyədə qarşılanıb. Dünyada 1 milyard 300 milyon katolikin qibləsi olan Vatikan dünyada yürüdülməli geopolitik siyasətə ciddi təsir gücünə malikdir.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Məsavat"

YAP-ın qurultayında ciddi dəyişikliklər anonsu

Hakim partiyanın martda olacaq ali tədbirində hansı sürprizlər olacaq?

Hakim Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) növbəti qurultayı gələn ay keçiriləcək. Bu barədə partiyanın Veteranlar Şurasından məlumat verilib. Bildirilib ki, qurultay hakim partiyanın nizamnaməsinə uyğun keçiriləcək. Bu, Yeni Azərbaycan Partiyasının sayca VIII qurultayı olacaq. Belə ki, YAP-ın sonuncu qurultayı 2021-ci il martın 5-də keçirilib. Nizamnaməyə əsasən, partiyanın qurultayı 5 ildən bir keçirilir.

Qurultaylar adətən yalnız formal tədbir olmur - onlar həm siyasi kursun təsdiqi, həm də struktur və proqram yenilənməsi üçün əsas platformadır. Bu baxımdan, VIII qurultayın da təşkilatı və ideoloji baxımdan müəyyən yeniliklər gətirməsi gözləniləndir.

Rəsmi gündəlik hələ açıq-

lanmаса da, ekspertlər qurultayda rəhbər orqanlarda yenilənmə, partiya proqramına əlavələr, nizamnamə islahatları və yeni strateji hədəflərin gündəmə gələ biləcəyini bildirirlər.

Qurultay həm partiyanın siyasi kursunu bir daha təsdiqləyəcək, həm də struktur və proqram baxımından müəyyən yeniliklər gətirəcək. Belə ki, rəhbər orqanlara - İdarə Heyəti və Siyasi Şuraya yeni kadrlar gətirilər, gənc və region nümayəndələrinin sayı artırılır, o cümlədən partiya proqramına əlavələr, sosial-iqtisadi prioritetlər, regional inkişaf, rəqəmsal transformasiya və təhlükəsizlik siyasəti ilə bağlı yeni bəndlər daxil edilə bilər.

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, hakim partiyanın qurultayında sürpriz dəyişik-

liklərin olacağı gözlənilir. İlk növbədə Tahir Budaqovun Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsinə təyin olunması əsas göstərilərək YAP-ın Aparat rəhbəri postuna yeni şəxs təyin olunacaq. Partiya sədri vəzifəsindən sonra əsas post hesab olunan Aparat rəhbəri vəzifəsinə veteran YAP-çılardan deyil, gənc partiya üzvlərindən birinin gətiriləcəyi deyilir.

Siyasi müşahidəçilərin fikrincə, yeni Aparat rəhbərinin seçimi YAP-ın qarşıdakı dövrdə təşkilatı islahatları və struktur yenilənməsi ilə birbaşa bağlı olacaq. Bu vəzifəyə təyin olunan şəxs partiyanın daxili intizamının qorunması, regional təşkilatların fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi və seçki proseslərini nəzarət baxımından mühüm

rol tapşırılaçaq.

Daha bir ilginclik xəbəre görə, hakim partiyanın qurultayında Prezident Administrasiyasının sabiq rəhbəri Ramiz Mehdiyevlə bağlı məsələ ayrıca müzakirə oluna bilər. Məlum olduğu kimi, Ramiz Mehdiyev uzun illər təkə hakimiyyətdə deyil, eyni zamanda YAP-da çox güclü təsir imkanlarına sahib olub. Bu imkanların hesabına o, YAP-ın Mərkəzi Aparatından rayon təşkilatlarına qədər bütün strukturlarında öz adamlarını yerləşdirib. Ramiz Mehdiyev Prezident Administrasiyasının rəhbəri vəzifəsindən uzaqlaşdırıl-

Talıbovların adı məhkəmədə hallandı

Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Naxçıvan Muxtar Respublikası üzrə Baş idarəsinin Şərur rayon şöbəsinin sabiq rəisi Həsən Məmmədovun başa çatmış məhkəməsində bir sıra maraqlı məqamlar üzə çıxıb.

Teleqraf.az xəbər verir ki, 7 il 2 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilən polkovnik-leytenantın ümumilikdə 223 nəfərdən 505.730,00 manat rüşvət aldığı müəyyənən.

Maraqlıdır ki, Həsən Məmmədov məhkəmədə Naxçıvan MR Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rəisi Mirzə Cəlilovun adını çəkib. O, Mirzə Cəlilovun tapşırığına uyğun olaraq, 3 illik möhlət almış çağırışçılardan təkrar tibbi müayinə zamanı 3000 manat, sülh dövründə hərbi xidmətə yararsız, müharibə dövründə məhdud yararlılar üçün hərbi biletin verilməsindən ötrü 5000 manat, möhlət hüququ almaq istəyən çağırışçılardan 1800 manat məbləğində rüşvət alınaraq xidmət rəsinə çatdırıldığını bildirib.

Ən maraqlı məqam odur ki, Mirzə Cəlilov da öz ifadəsində Ali Məclisin sabiq sədri Vasif Talibov və oğlu Seymur Talibovun adını çəkib: "Möhlət hüququ verilmiş çağırışçılardan ümumilikdə təxminən 800-900 min manat rüşvət toplayaraq Ali Məclisin sabiq sədri Vasif Talibovun göstərişi əsasında Seymur Talibovun sürücüsü Həsən adlı şəxsə vermişəm. Seymur Talibova verdiyim 900 min manat puldan mənə 10 faiz, təxminən 80 min manat çatıb. 7 faiz isə rayon şöbə rəisinin idi".

Qeyd edək ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin sabiq rəisi Mirzə Cəlilov da Cinayət Məcəlləsinin 311.3.1, 311.3.2, 311.3.3, 32.5, 321.1 və 341.1-ci maddələri ilə təqsirləndirilib. O, 10 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd edək ki, Həsən Məmmədov 2018-2023-cü illərdə, Mirzə Cəlilov isə 2024-cü ilədək vəzifədə olub.

mövqələrinin itiriləcəyindən narahatlıq da keçirirlər. Bir sözlə, VIII qurultay 33 ilə yaxındır hakimiyyətdə olan YAP-ın ən maraqlı qurultaylarından biri kimi tarixə düşəcək.

Qeyd etdiyimiz məlumatlarla bağlı YAP-ın deputatlarından açıqlama almaq mümkün olmadı.

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Gənclərin siyasətə marağı niyə azalıb?

Gənc nəsil sosial mediada siyasi mövzulara reaksiya versə də, real iştirak səviyyəsi aşağıdır

Bir çox ölkədə olduğu kimi, Azərbaycanda da gənclərin siyasətə marağının zəifləməsi müşahidə olunur. Gənclər sosial mediada siyasi mövzulara reaksiya versələr də, real iştirak (səsvermə, debat, təşkilatlanma) səviyyəsi aşağıdır. Onlayn aktivlik bəzən real siyasi iştirakın yerini tutur. O da həqiqətdir ki, iş, gəlir, təhsil və şəxsi inkişaf problemləri gənclərin gündəmini siyasətdən daha çox məşğul edir. Gənclərin əhəmiyyətli hissəsi siyasəti perspektivli sahə kimi görmür. Halbuki gənclər həm demografik baxımdan böyük qüvvədir, həm də gələcək siyasi qərarların birbaşa təsirini yaşayacaq əsas sosial qrupdur. Onların passivliyi demokratik institutların keyfiyyətinə və ictimai nəzarət mexanizmlərinə mənfi təsir göstərə bilər. Gənclərin siyasətdən uzaq qalması onların maraqsızlığından çox mühit problemlərinin göstə-

ricisidir. Doğru maarifləndirmə, inklüziv siyasi mühit və real təsir imkanları yaradıldıqda gənclər passiv müşahidəçidən aktiv iştirakçıya çevrilə bilər.

AĞ Partiyanın başqanı

Tural Abbaslı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib ki, siyasət dövlətin əsas prioritetidir: "Dövlət və siyasət paralel anlayışlardır. Siyasətin var olması üçün siyasi kadrların yetişməsi lazımdır.

Bu kadrlar hansısa şirkətlərdə və ya plazalarda deyil, partiyalarda, siyasi mühitlərdə, rəqəbətdə, dialoq və debatlarında yetişməlidir.

Ancaq təəssüflə qeyd etmək istərdim ki, son 30 ildə

hakimiyyətdən kənar siyasi quruluşlarda perspektivsizlik, müxalif düşüncəyə qarşı olan aqressiv münasibət, basqılar gəncləri siyasi fəaliyyətdən uzaqlaşdırıb. Siyasi fəaliyyət gənclərə perspektivi olmayan, təhlükəli yol kimi görsənir. Onlar siyasi səhnədə özlerini reallaşdırmaq şanslarına şübhə ilə yanaşırlar. Düşünürlər ki, hər şeyi gözə alıb siyasətlə məşğul olsalar, heç də həmişə uğurlu olmayacaqlar. Bu yolda çox şey itirə və gələcəkdə siyasətə aidiyyəti olmayan sahələrdə olan perspektivlərin qarşısına xətt çəkmiş olarlar. Buna görə də gənclərin indi marağı deyilib. Onlardan bir qrupu ölkədən getməyi hədəfə çevirib. Müxtəlif sosial kateqoriyaya aid olan gənclər var ki, onların hədəfi həyatlarını başqa ölkədə qurmaqdır. Kimisi pul yığır, kimisi viza mü-

raciəti edir. Təəssüf ki, burada perspektiv görmürlər. Digər qrup gənclər isə sosial şəbəkələrin yaratdığı fürsətdən istifadə edib məşhurlaşır və onun gətirəcəyi dividendlərə həyatını qurmağa çalışır".

T.Abbaslı bildirir ki, gənclərin ölkədən köçməsi və ya onların sosial şəbəkə hesabına yaşamaq istəyi Azərbaycanın gələcəyi üçün təhlükəli məqamlardır: "Bu gün bizim siyasi elitaya, nazirlərimizə, deputatlarımıza nəzər salağ və görək onların hansının siyasi keçmişi var. Onlardan neçəsi seçki anlayışını, neçəsi seçici ilə işləməyi bilir və vətəndaşı tanıyır. Bu xalqın genetik kodları onlardan hansına məlumdur? Vəzifədə olanların bir çoxu tanımır. İndiki tendensiya ilə davam etsək, təbii ki, gənclər siyasətə gəlməyəcəklər. Azərbaycanın siyasi səhnəsində neçə gənc və ya yeni siyasi sima var? Hakim komandada olan gənclərin də bir çoxunun atası, babası kommunist partiyasında təmsil olunub, o dövrlərdə nazir və ya müavin olublar. Belə gənclər siyasətə holdinglərdən, şirkətlərdən, plazalardan gəliblər. Vəziyyət düzəlməyə, belə də davam edəcək".

Sahənə RƏHİMLİ, "Yeni Müsavat"

Hakimiyyətdə kadr dəyişikliklərinin sirri - həbslər olacaq

Yüksək vəzifəli məmurların işdən azad olunması yalnız rutin yenilənmə deyil, həm də strateji məqsədlər daşıyır; Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyində bir neçə vəzifəli şəxs istintaqa cəlb olunub

Son günlər hakimiyyətdə ciddi kadr dəyişiklikləri başlayıb. “Yeni Müsavat” yazır ki, əvvəlcə 2015-ci ildən Dövlət Statistika Komitəsinin sədri vəzifəsində işləyən Tahir Budaqov vəzifəsindən azad olundu. Onun yerinə Azər Mursaqulov təyinat aldı. Tahir Budaqov isə Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin edildi.

Daha sonra vəzifəsinə itirən Saleh Məmmədov oldu. O, Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi İdarə Heyətinin sədri vəzifəsindən çıxarıldı. Onun yerinə Vüsal Nəsirli Agentliyin İdarə Heyətinin sədri təyin edildi. Qeyd edək ki, son aylarda agentliyin strukturunda dəyişikliklər və yoxlamalar başladıldığı barədə məlumatlar yayılmışdı. Agentliyin aparatında və tabeli müəssisələrində təhvil-təslim işlərinin getdiyi qeyd olunurdu. Rəsmi qurumlardan hələlik bu iddialara reaksiya verilməsə də, hökumətdəki mənbələr ciddi yoxlamaların getdiyini təsdiqləyir. Verilən məlumatlarda o da bildirilir ki, Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi daxilində bir neçə yüksək vəzifəli şəxs artıq istintaqa cəlb olunub. Hətta keçmiş sədrin sabiq müavinlərinin də prosesə daxil edildiyi iddia olunur. Bu isə məsuliyyətin komanda xarakterli ola biləcəyini göstərir. Bildirilir ki, bəzi hallarda hətta artıq üzleşmələr də keçirilib. Üzleşmələr zamanı ziddiyyətli ifadələrin ortaya çıxdığı qeyd olunur. Bu, araşdırmaların daha da dərinləşdirilməsinə səbəb olub.

Ötən həftəsonu fəvqəladə hallar nazirinin üç müavini də bir gündə vəzifələrini itirdilər. General-leytenant Faiq Tağızadə, general-leytenant Etibar Mirzəyev və Orucəli Hacıyev tutduqları vəzifələrdən azad edildilər. Cəbrayıl Xanlarov Orucəli Hacıyevi əvəz edib. Bundan başqa, Yusif Nəbiyev də nazir müavini təyin olunub. O isə bu vəzifədə işdən çıxarılan Etibar Mirzəyevi əvəzləyib.

“Fövqəladə hallar orqanlarında xidmətkeçmə haqqında” Qanunun 18-ci maddəsi bu qurumda xidmətkeçmənin yaş həddini müəyyən edir: 50 və 55 yaş. Ali rəis heyəti vəzifələrində daxili xidmət general-mayoru, tibb xidməti general-mayoru, daxili xidmət general-leytenantı və tibb xidməti general-leytenantı xüsusi rütbələrində olan əməkdaşlar üçün pensiya yaşı 60 yaşıdır. Aydındır ki, hər 3 nazir müavini pensiya yaşını çoxdan keçiblər.

Fevralın 16-da TƏBİB-in icraçı direktoru Vüqar Qurbanov da vəzifəsini itirib. Bildirilib ki, bu qərar Müşahidə Şurası tərəfindən verilib. Bu qəfil qərarın səbəbi də açıqlanmayıb. Müşahidə Şurasının digər qərarı ilə TƏBİB-in icraçı direktoru vəzifəsinin müvəq-

qəti icrası Anar İsmayılova həvalə edilib.

Hazırda Azərbaycanda hakimiyyətdəki kadr dəyişiklikləri yalnız rutin yenilənmə deyil, həm də daha ciddi məqsədlərlə bağlıdır. Bunun bir neçə əsas səbəbi var. Əvvəla, yeni və gənc kadrların gətirilməsi idarəetmədə dinamizmi artırır. Kadr dəyişikliyi həm də ictimaiyyətə “dəyişiklik və modernləşmə” mesajı verir, hakimiyyətin daima yeniləndiyini nümayiş etdirir. Təsədüfi deyil ki, yeni vəzifəyə təyinat alanların hamısı (Tahir Budaqov istisna-ırd) gənc kadrlar sayılır.

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədr müavini Samir Əsədlinin “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, hakimiyyət təkcə kadr dəyişiklikləri ilə qane olmamalı, idarəçilikdə yanaşmanı da yeniləməlidir. Əksər məmurların köhnə metodlarla işlədiyini deyən S.Əsədlinin fikrincə, dövrün öz çağırışları var: “Son aylarda həbs edilən icra başçıları, idarə rəisləri, işdən çıxarılan vəzifəli şəxslər məlum olub ki, ya rüşvət alıb, ya da büdcə vəsaitlərini maxinasıya edib. Bu da göstərir ki, idarəetmənin fəlsəfəsi dəyişməlidir. Məmur öz vəzifəsinə qazanc yeri kimi baxırsa, yeni gələn kadr da fərqlənməyəcək. Burada gənclərə üstünlük verilməsi təqdir oluna bilər, amma

təcrübəli kadrları da çıxdaş etmək olmaz. Yeni istər gənc, istər yaşlı olsun, idarəçilikdə yeni tələblər olmalıdır. Məsələn, Nəsimi rayonuna icra başçısı təyin olunan şəxs gənc idi, amma 15 gün içində məlum oldu ki, gələn kimi pul yığmağa başlayıb”.

Ona görə də VHP funksioneri hesab edir ki, hakimiyyət iki məsələyə diqqət yetirməlidir: “Xalqla işləyən, təmas quran, öyrədilmiş adamlarla yox, əsl problemləri deyəcək vətəndaşlarla görüşən məmurlar olmalı və korrupsiya ilə mübarizə sərtləşdirilməlidir. Doğrudur, artıq bir proses getməkdədir. Yeni Ramiz Mehdiyev nomenklaturası başa çatır və idarəçiliyə yeni yanaşma gətirməyə cəhdlər var. Amma bu addımlar sürətləndirilməlidir”.

Sosial Hüquqların Müdafiə Mərkəzinin rəhbəri Xəzər Teyyublu isə təklif edir ki, hakimiyyət vətəndaş cəmiyyəti ilə idarəetmədə dəyişiklikləri və problemləri müzakirə etsin: “Biz təkliflərimizi səsləndirə bilərik və bu da bütün tərəflər üçün faydalı olar. Söhbət kadr təyinatlarında tövsiyə verməkdən getmir, bu, dövlət rəhbərinin səlahiyyətində olan məsələdir. Sadəcə, cəmiyyəti narahat edən mövzular, məmurların vətəndaşlarla rəftarı müzakirə oluna bilər. Bu gün yerlərdən xeyli narazılıqlar, şikayətlər gəlir. Onlar aşağı ranqlı məmurların özbaşına hərəkətlərindən narazıdır. Bu da istər-istəməz mərkəzi hakimiyyətə olan münasibətə səbəb olur. Halbuki hər kiçik problemə görə dövlət başçısından kömək gözləmək lazım deyil. Misal üçün, hansısa rayonda suvarma sistemləri idarəsinin rəisi, yaxud hansısa icra başçısının müavini vətəndaşı incidir. Bu da ondan irəli gəlir ki, idarəçilikdə kadr siyasətində daha böyük addımlar atılmalıdır. Yüksək vəzifə tutan şəxslərin işdən azad olunması və yerinə təyinat yuxarı eşelonda olan məsələdir, amma yerlərdə cinovniklər var ki, onlar daha çox narazılıq doğurur”.

Hüquq müdafiəçisi hesab edir ki, rüşvət və korrupsiya ilə mübarizə gücləndirilməlidir: “Eyni zamanda kadr təyinatında təkcə xarici təhsilli olması faktoru prioritet olmamalı, paralel olaraq da bu ölkənin yetişdirdiyi gənclərə fürsət verilməlidir”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Bakı meriyasında gərgin toplantı

Nöqsanlara görə bir rayonun icra başçısına töhmət, digərinə xəbərdarlıq edildi - Eldar Əzizov nələrdən narazıdır?

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətində paytaxtın rayon icra hakimiyyətlərinin başçıları və şəhər kommunal xidmətlərinin rəhbərlərinin iştirakı ilə növbəti müşavirə keçirilib.

BŞİH-dən verilən məlumata görə, müşavirədə şəhərin sanitariya təmizliyinin və onun yaz-yay mövsümünə hazırlığının vəziyyəti, əsaslı təmir, abadlıq və yaşıllaşdırma işləri və o cümlədən qanunsuz tikintilərlə bağlı məsələlər müzakirə olunub.

İclasda çıxış edən Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin düşünülmüş və uzaqgörən siyasəti sayəsində Azərbaycan özünün müasir tarixində çiçəklənmə və tərəqqinin yüksək zirvəsinə çatıb. Vurğulanıb ki, qazanan uğurların əsasında məhz dövlət başçısının siyasi dahiliyi və onun xalqla möhkəm birliyi durur ki, bu da Azərbaycanın bugünkü və gələcək inkişafının təminatıdır.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı qeyd edib ki, rayon icra hakimiyyəti başçıları rayonlarda olan nöqsanları operativ şəkildə aşkar edib aradan qaldırmalı, məsuliyyət və təşəbbüskarlığın bu gün zamanın tələbi olduğunu yadda saxlamalıdır.

Eldar Əzizov Suraxanı, Qaradağ və Xəzər rayonlarında sanitariya təmizlik məsələlərinin vəziyyətini kəskin tənqid edərək, bu rayonların bəzi qəsəbələrinin ümumşəhər standartlarından geri qaldığını qeyd edib. Yol verilən nöqsanlara görə Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısına töhmət, Xəzər Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısına isə şifahi xəbərdarlıq elan edilib. Şəhər rəhbəri rayon başçılarından yerlərdə vəziyyəti yaxşılaşdırmaq üçün təcili tədbirlərin görülməsini tələb edib. Töhmət alan Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Adil Əliyev çıxış edərək bütün çatışmazlıqların bir ay ərzində aradan qaldırılacağına söz verib.

Toplantıda paytaxt rayonlarında təmizlik, abadlıq və yaşıllaşdırma ilə bağlı məsələlər müzakirə olunub. Əldə edilən nəticələr qənaətbəxş hesab edilib, Novruz bayramına hazırlıq və işlərin daha da təkmilləşdirilməsi üçün tapşırıqlar verilib.

Toplantıda rayonlarda qanunsuz tikintilərin monitorinqinin nəticələrinə dair görüntülər təqdim edilib. Bu mövzu ciddi müzakirə edilərək aşkar edilmiş qanun pozuntuları əyani surətdə nümayiş etdirilib. Qeyd edilib ki, bu kimi hallar əsasən paytaxtın Sabunçu, Qaradağ, Xəzər və digər rayonlarında aşkarlanıb. Bu kimi neqativ hallarla mübarizə aparmaq üçün müvafiq tapşırıqlar verilib.

Bildirilib ki, müşavirədə verilən tapşırıqların icrasına nəzarəti icra hakimiyyətinin monitorinq qrupu həyata keçirəcək. Yaz-yay mövsümünə hazırlıq məqsədilə qərarların yerinə yetirilməsi və nəticələrin iki ay ərzində əlavə müzakirəyə təqdim edilməsi qərara alınıb.

İsrail istehsalı olan və Azərbaycanın İkinci Qarabağ müharibəsində geniş tətbiq etdiyi "Harop" kamikadze dronunun analoqunun Ermənistan da ixrac edildiyi barədə məlumatlar yayılıb. Ermənistanın "Davaro" şirkətinin nümayiş etdirdiyi "Dragonfly-3" pilotsuz aparatının "Harop" dronlarına oxşarlığı vurğulanıb.

Məlumatı şərh edən **politoloq Elxan Şahinoğlu** bildirib ki, Hindistan Ermənistan müxtəlif növ hərbi texnika ixrac edir və bunların içərisində İsrail texnologiyası ilə hazırlanan dronlar da ola bilər.

Ekspert xatırladır ki, Hindistanla İsrail arasında hərbi əməkdaşlıq üst səviyyədədir və bu sahədə ortaqlar layihələri mövcuddur: "Azərbaycanla Hindistan İsrailə süni intellekt sahəsində də əməkdaşlığı genişləndirməyə çalışırlar. Azərbaycanın rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev fevralın 4-də İsrail səfəri çərçivəsində süni intellekt sahəsində anlaşma memorandumu imzalayıb. İmzalanma mərasimində İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu da iştirak edib. Tədbirdə iki ölkə arasında hibertəhlükəsizlik, rəqəmsallaşma və kosmik sahədə qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Bu arada, Yeni Dehli də süni intellekt mövzusunda sammit öz işinə başlayıb. Müzakirələrdə İsraili müxtəlif şirkətlər təmsil edir. Hindistan bu sahədə İsrailə əməkdaşlığını gücləndirməyə üstünlük verir. İsraildə süni intellekt sahəsində çalışan 2300 şirkət mövcuddur. Bu

şirkətlər gəlirlərini artırmaq üçün İsrailə tərəfşılıq münasibətləri olan ölkələrlə ortaqlar layihələr həyata keçirirlər.

"Google" şirkətinin Hindistan 15 milyard dollarlıq yatırımı İsrail şirkətlərini də bu bazara diqqətini artırır. Hindistanın informasiya texnologiyaları sahəsində 6 milyon mütəxəssisi var və onlar 180 min startap layihəsi üzərində çalışırlar. Hindistan hökuməti süni intellekt tədqiqatlarını, infrastrukturunu və sektorlar üzrə tətbiqini artırmaq üçün 1,25 milyard ABŞ dolları dəyərində beş illik plan qəbul edib. Eynilə, İsraildə də baş nazirin yanında xüsusi süni intellekt mərkəzi təsis edilib".

mi, hədəf axtarış sistemi, bərpa sistemi. Bu texnologiyalar "Harop"u unikal edir. "Oxşar həllərin Ermənistan tərəfinə ötürüldüyünü iddia etmək üçün heç bir əsas yoxdur. İsrail bir sıra unikal həllərlə öz F-351 modifikasiyasından istifadə edir. Bu, həssas texnologiyalara çıxışın nə qədər məhdud olduğunu göstərir".

Xaimov həmçinin insan faktorunu da vurğulayıb: "Bu cür sistemlərin istifadəsinin uğurunun yansı operatorudur. Onlara təlim, döyüş təcrübəsi və taktiki anlayış lazımdır. Qarabağ müharibəsi göstərdi ki, pilotsuz təyyarəyə sahib olmaq kifayət deyil; "Siz həmçinin onu effektiv şəkildə idarə edə bilməlisiniz".

"Harop"un analoqu Ermənistanla ötürülüb?

"Dragonfly-3" pilotsuz aparatı İsrail dronlarına oxşayır, amma...

E.Şahinoğlu vurğulayıb ki, hazırda dövlətlər arasında rəqabət iqtisadiyyat və ordularının gücləri ilə yanaşı süni intellekt sahəsində əldə etdikləri uğurlarla da ölçülür. Bu baxımdan Azərbaycanın süni intellekt sahəsində ABŞ və İsrailə imzaladığı müvafiq sazişlərin həyata keçirilməsinin əhəmiyyəti böyükdür.

Dünya Dağ Yəhudiləri Fondunun (STMEGI) Azərbaycanlı nümayəndəsi, politoloq Fuad Xaimov Minval.az-a açıqlamasında deyib ki, yeni dronları qiymətləndirərək əvvəlcə onların sinfini

və funksionallığını düzgün müəyyənləşdirmək vacibdir: "Açıqdan başlamalıyıq: "Harop" ilk növbədə, pilotsuz uçuş aparatıdır, sadəcə, sursat deyil. Ona tez-tez kamikaze dronları deyilir, amma bu, həddindən artıq sadə qiymətləndirmədir.

"Harop" kəşfiyyat və hədəflə mübarizə imkanlarını birləşdirir. O, hava hücumundan müdafiə sistemlərini, radar stansiyalarını və raket buraxıcılarını məhv etmək üçün nəzərdə tutulub. Lakin o, həmçinin hədəfləri müstəqil şəkildə axtara, siqnalları təh-

lil edə və hətta hədəf aşkarlanmadığı təqdirdə bazaya qayıda bilər. Bu, ənənəvi sursatlardan fundamental fərqlidir.

Xaimov xatırladı ki, İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı "Harop" tək cəmiyyətə zərbələr endirməyib, həm də düşmənin rabitəsini dağıtmaq qabiliyyətini nümayiş etdirib: "Cihazın dəqiq kəşfiyyat olmadan siqnalları necə sıxışdırıldığını və hədəfləri necə izlədiyini gördük. Bu, naviqasiya, axtarış alqoritmləri və operator təliminin əsas rol oynadığı mürəkkəb bir sistemdir".

Ekspert qeyd edib ki, xarici oxşarlıqlar mütləq texnoloji surətin çıxarılmasını göstərmir:

"Obyektiv olaraq, İran Şahed-136 ilə aerodinamika, düzülüş və mühərrikin yerləşdirilməsi baxımından daha çox oxşarlıq müşahidə olunur. Bu cür qərarlar aerodinamika qanunları ilə diktə olunur. Bu sinifdəki təyyarələr qaçılmaz olaraq oxşar görünür".

Onun fikrincə, vacib olan gövdə forması deyil, daxili sistemlərdir. "Əsas məsələ "daxili"dir: naviqasiya siste-

Sonda ekspert Ermənistan tərəfinin yeni hücum PUA-larının əldə etməsinin regionda güc balansında fundamental dəyişikliyə səbəb olmayacağı qənaətinə gəlir: "Azərbaycanın öz texnologiyaları, inkişaf etmiş hərbi-sənaye kompleksi, İsrailə mövcud müqavilələr və bu cür sistemlərə qarşı mübarizə aparmaq üçün vasitələri var. Buna görə də güc balansında əhəmiyyətli bir dəyişiklikdən danışmaq hələ tezdir".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

"Söhbət siyasətdən deyil, ləyaqətdən gedir"

Tanınmış kardioloq Rəşad Mahmudov: "Qarşımızda iki seçim var..."

Tanınmış kardioloq, tibb elmləri doktoru, millət vəkili Rəşad Mahmudov sosial şəbəkələrdə tüğyan edən "qarapıar"la bağlı sosial şəbəkə hesabından müraciət yayıb.

Deputat qeyd edir ki, müraciəti dini mənsubiyyətdən, etnik kimliyindən, siyasi baxışından və sosial mövqeyindən asılı olmayaraq hər

kəsədir: "Çünki burada söhbət siyasətdən deyil, ləyaqətdən gedir. Son dövrlər ictimai-siyasi müzakirələrin bir qismi elə bir səviyyəyə enib

ki, artıq burada fikir ayrılığından deyil, əxlaqi sərhədlərin hədsiz şəkildə aşılmasından danışmaq lazımdır. Mən bunu hər hansı siyasi mövqedən çıxış edərək demirəm. Bu nə hakimiyyət mövqeyidir, nə müxalifət mövqeyi. Bu, elementar, yeni çox sadə insanlıq mövqeyidir.

Tarix boyu hakimiyyət də olub, müxalifət də. Mübarizə də olub, tənqid də. Sərt polemikalar da yaşanıb. Haqlı da olub, haqsız da. Amma cəmiyyətlər o zaman güclü olub ki, mübarizə müəyyən ləyaqət çərçivəsində qalıb. Şəxsi həyatın, ailənin, namusun, insanın şərəf və heysiyyətinin hədəfə alınması isə heç vaxt siyasi mübarizə sayılmayıb.

Bu gün sosial platformalarda işlədilən bəzi ifadələr

nə azad söz anlayışına, nə də elementar mənəvi normalara sığır. Fikir azadlığı məsuliyyətsizlik və əxlaqsızlıq demək deyil. Söz azadlığı söyüş azadlığı ola bilməz.

Ən təhlükəli məqam isə budur ki, bu cür ifadələrə qarşı eyni düşüncədə və ya "siyasi mövqedə" olanların və görənənlərin susmasıdır. Özünü aydın, dəyərli və məsuliyyətli hesab edən hər bir insan, hansı siyasi mövqedə dayanmasından asılı olmayaraq, ilk növbədə öz vicdan və əxlaq sərhədini müəyyən etməlidir. Öz siyasi və ya ictimai həmkiri olsa belə, "burada dayan" deməyi bacarmalıdır".

Deputat qeyd edir ki, əsas məsələ "haqlı" və ya "haqsız" olmaq deyil: "Dünyada "mütləq doğru" anlayışı mübahisəli ola bilər. Baxış bucaqları fərqli ola bilər. Amma ləyaqətsizlik heç bir ideoloji izahla legitimləşdirilə bilməz.

Unutmaq olmaz ki, insan üçün ailə və şərəf ən həssas nöqtədir. Tarix göstərir ki, bu hədd aşılarkən reaksiya-

lar artıq siyasi polemika çərçivəsindən çıxır. Bu, hədə-qorxu deyil. Bu, sosial psixologiyanın və insan təbiətinin reallığıdır. Cəmiyyətləri dağıdan da, çox ağır nəticələr də məhz bu hədlərin məsuliyyətsiz şəkildə aşılması olub.

Bunlar nə hüquqi, nə mədəni, nə də hansısa bəxş prizmasından güclü dövlət və cəmiyyət quruculuğu yolunda aparılan siyasi mübarizə deyil. Bu, cəmiyyətə və insanlığa ciddi mənfi təsir göstərən dərin bir əxlaqsızlıqdır. Elə ifadələr var ki, insan onları tək qalanda düşüncəsinə gətirəndə belə üzü, beyni və ürəyi qızır.

Bu gün hər birimizin qarşısında seçim var: Ya səviyyəni qoruyacağıq və gələcək nəsillərə mədəni siyasi və ictimai mühit miras qoyacağıq, ya da səviyyəsizliyi normaya çevirib onun nəticələrinə qatılacağıq. Mənim mövqeyim açıqdır. Harada olmağımızdan asılı olmayaraq, ləyaqət hər şeydən üstündür. Sərhədi keçən dilə qarşı susmaq isə həmin sərhədin pozulmasına şərik olmaq deməkdir.

Gəlin, sərhədi birlikdə qoruyaq!

Gəlin, cəmiyyət olaraq özümüzlə hörməti itirməyək!"

□ **"Yeni Müsavat"**

Arxı-aktual fikirdir ki, sən siyasətlə məşğul olmasan, siyasət sənə məşğul olacaq. Buna görə tarixdə siyasətlə məşğul olan elm və ədəbiyyat adamları, ziyalılar az olmayıb. Amma heç də onların hamısı yolu sona qədər getməyi bacarmayıblar, yaxud da ziyalı adına ləyiq olmayan ləyaqətsiz yol seçiblər.

Çünki siyasət haqda iki mübahisəli fikir var: biri səhv etməmə, rəhmətlik eks-prezident Elçibəyin sözüdür - siyasətlə əxlaqlı adamlar məşğul olmalıdır. İkincisi isə fransız yazıçısı Alber Kamyuya aiddir - ləyaqət sahibləri siyasətlə məşğul olmaz.

20 rəqəminin sirri

Təbii ki, hər iki subyektiv yanaşmanı uzun-uzadı çək-çevir edib mübahisə predmeti etmək olar. Lakin yuxarıda dediyimiz kimi, tarixdə siyasətlə məşğul olan elm adamları, ziyalılar az olmayıb.

Biri elə fransız dahisi Jan Pol Sartr. Nobel mükafatından imtina etməyi bacaran böyük mütəfəkkir. Sabonna Universitetində tələbə hərəkatının lideri. Bizdə də böyük elm adamları olub - Xudu Məmmədov, Azad Mirzəcanzadə və s.

Ancaq bizdə Sartr heç vaxt olmayıb. Bizdə olub Rüstəm İbrahimbəyov. Bəli, dünya şöhrətli azərbaycanlı idi. Gəl ki, ona inanan bir ovuc müxalifətçini belə aldadıb Bakıya gəlmədi.

Lakin Azərbaycanın elm adamları sırasında son 20 ildə (2005-2025) iki akademik var ki, tarixə çevrilmiş kimi düşüblər. Birinə 2005, birinə düz 20 il sonra - 2025-ci ildə həbs cəzası verilib. Və maraqlıdır ki, hər ikisi Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) prezidenti olub, hər ikisi də müxalifətlə sövdələşmədə ittiham olunub. Söhbət fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, mərhum akademik Eldar Salayev və fəlsəfə elmləri doktoru, akademik Ramiz Mehdiyevdən gedir.

Sadəcə, Salayevdən fərqli olaraq, Mehdiyevin maddələri daha ağırdır. Mərhum akademik dövlət çevrilişinə cəhdə və kütləvi iğtişaşlar törətməkdə iştirakda ittiham olunubsa, Mehdiyev dövlətə xəyanət, dövlət hakimiyyətini ələ keçirməyə yönələn əməllər və cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı leqallaşdırmada təqsirləndirilir.

Odur ki, "Yeni Müsavat" gündəmin mərkəzi hadisələrindən olan dövlət çevrilişi işi mövzusunda çıxış edərək hər iki akademikə həyat və siyasət yoluna işıq salıb. Gəlin görək, "akademik çevrililş"lər niyyətində olmuş Salayev və Mehdiyev kimdir...

Akademik çevrililşlər

AMEA-nın iki keçmiş prezidenti üçün yol təkçə elmdən yox, müxalifətlə sövdələşmə və həbslərdən keçib - Eldar Salayevlə Ramiz Mehdiyevi birləşdirən tale...

Siyasətdə bərk cisim fizikası

Eldar Salayev 1933-cü il dekabrın 31-də Naxçıvan şəhərində dünyaya gəlib. 1970-1973-cü illərdə Azərbaycan EA Fizika İnstitutunda elmi işlər üzrə direktor müavini işləyib. 1972-ci ildə Azərbaycan Dövlət mükafatı laureatı adını, 1975-ci ildə fizika-riyaziyyat elmləri doktoru alimlik dərəcəsinə alıb. 1979-cu ildən professorudur. 1980-ci ildə EA-nın müxbir üzvü, 1983-cü ildə isə həqiqi üzvü seçilib. 1983-1997-ci illərdə Azərbaycan EA-nın prezidenti seçilib. Akademik S.İ.Vavilov adına, H.Z.Tağıyev adına, N.Nərimanov adına mükafatların laureatıdır. İslam Akademiyasının üzvü olub. Salayev bərk cisim fizikası kvant elektronika və fotoelektronika sahəsində görkəmli alimdir.

Əsas işləri yarımkəçiricilərin tədqiqinə müxtəlif halların enerji spektrlərinin öyrənilməsinə aiddir. Salayev sürətli elektronlar dəstəsi vasitəsilə ilk dəfə laylı kristallarda induksiyalanmış şüalanmanı aşkara çıxarmış və bu sinif yarımkəçiricilərdə qeyri-xətti optik xassələri öyrənib. Həmin tədqiqatlar lazer şüaları çevricilərinin yaranmasına imkan verib. Salayevin rəhbərliyi ilə yarımkəçiricilər əsasında deflektor, deşifrator,

fotoqəbuledicilər, elektron mikrosoyuducuları, metroloji tədqiqatlar üçün qurğular yaradılıb. Lakin bərk cisim fizikası üzrə alim bildiklərini siyasətdə tətbiq edə bilməyib və siyasətin "cazibə qanunu" uğurlu olmayıb.

Müxalifətlə işbirliyi

Belə ki, o, Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyasının və ardınca Azərbaycan Demokratik İstiqlal Partiyasının üzvü olub. Eldar Salayev bir müddət Azərbaycan Demokrat Partiyasının da üzvü olub və "demokratiya" sözü onun üçün düşərli olmayıb. Akademik 2005-ci il oktyabrın 29-da dövlət çevrilişinə cəhdə və kütləvi iğtişaşlar törətməkdə iştirakda ittiham edilərək həbs olunub. Salayev o dövrdə Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin təcrizxanasında saxlanılıb. Salayev barəsində 3 aylıq həbs-qətimkan tədbiri seçilib. O, Cinayət Məcəlləsinin 3 maddəsi ilə ittiham edilib.

Kütləvi iğtişaşın törədilməsinə hazırlıq, antikonstitusion yolla dövlət hakimiyyətini ələ keçirmə və saxlamada təqsirləndirilən Eldar Salayev noyabrın 27-də MTN-ə şahid qismində dəvət olunub və oradaca saxlanılıb. ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu o zaman demişdi ki, Eldar Salayevi keçmiş spiker Rəsul Quliyevlə dost

olduğuna görə həbs ediblər.

Elə həmin il baş prokuror Zakir Qaralov AZƏRTAC-ın müxbirinə bildirib ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə müraciət edən Eldar Salayev Azərbaycan elminin inkişafındakı xidmətlərini, 4 dəfə ağır cərrahiyyə əməliyyatı keçirdiyinə görə daimi həkim nəzarətində olmasının zəruriliyini, habelə istintaqa yaxından kömək göstərməklə səmimi ifadələr verdiyini nəzərə alaraq, onun barəsində seçilmiş həbs-qətimkan tədbirinin dəyişdirilməsini xahiş edib. Məhkəmənin 2005-ci il 16 noyabr tarixli qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri dəyişdirilib. İstintaqın sonrakı gedişi haqda əlavə məlumat rast gəlmək olmur. Akademik 20 iyun 2022-ci ildə vəfat edib.

Siyasətin və elmin "akademiki"

Salayevdən fərqli olaraq, Mehdiyev elm sahəsində heç də böyük icadların müəllifi deyil. Dövlətə xəyanətə ittiham olunan, Kremlin siyasi kluarlarında iqtidara qayıdış üçün özünə bu yaşında dayaq axtarmış keçmiş AMEA prezidenti daha çox "boz kardinal" və Prezident Administrasiyasının rəhbəri olduğu illərdə "ideoloq" kimi ad çıxarıb. Yeni o, sona qədər nə elmin, nə siyasətin akademiki

ola bildi.

Ramiz Mehdiyev uzun illər Azərbaycan hakimiyyət sisteminin ən təsirli fiqurlarından biri olub. Onun siyasi çəkisi təkçə tutduğu vəzifə ilə ölçülmürdü. O, qərarların arxasındakı əsas ideoloqlardan və koordinasiya mərkəzlərindən biri sayılırdı. Mehdiyevin ailəsi də illər boyu ictimai müzakirələrin mövzusu olub. Oğlu, qızı, kürəkəni, gəlini və nəvələri ilə bağlı mediada müxtəlif materiallar dərc edilib. İndi üzə çıxan sərvətləri, təkçə evdə aşkarlanan 17 milyon manatdan çox pul Mehdiyev erasının bitməsinin həzin sonu kimi görünür. Yeni akademikə özünə haqda yarımdığı ideoloq imici "sabun köpüyü"ne çevrilməkdə, banal və odioz bir fiqur olduğunu sübuta yetirməkdədir.

Ramiz Mehdiyev 1938-ci ildə Bakıda anadan olub. 1957-ci ildə Bakı Dənizçilik Məktəbini bitirib. Buradakı təhsilini başa vurduqdan sonra 1961-ci ildə S.M.Kirov adına Azərbaycan Dövlət Universitetinin Tarix fakültəsinə daxil olub. 1968-ci ildə M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin fəlsəfə fakültəsinin aspiranturasına daxil olub. 1972-ci ilin mayında Moskva Dövlət Universitetinin Müdafiə Şurasının iclasında fəlsəfə elmləri

namizədi alimlik dərəcəsinə almaq üçün dissertasiyasını müdafiə edib.

Salayevlə Mehdiyevin oxşarlığı

O, AMEA prezidenti (2019-2022), Prezident Administrasiyasının rəhbəri (1995-2019), Fəlsəfə və Sosial-Siyasi Elmlər Assosiasiyasının prezidenti, AMEA-nın həqiqi üzvü (2007), Həqiqi Dövlət Müşaviri olub. Azərbaycan Təhlükəsizlik Şurasının üzvü (2019-2025), Yeni Azərbaycan Partiyasının İdarə Heyətinin (1993-05.03.2021) və Vəteranlar Şurasının üzvü (05.03.2021-h.h.), Azərbaycan Milli Ensiklopediyasının redaksiya heyəti sədrinin birinci müavini (2004-2024) və üzvü

(2004-2025), Dövlət Dil Komissiyası sədrinin müavini (2001-2025) vəzifələrini tutub.

2025-ci ilin oktyabrında Cinayət Məcəlləsinin dövlətə xəyanət, dövlət hakimiyyətini ələ keçirməyə yönələn əməllər və cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı leqallaşdırma maddələri ilə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilib və barəsində 4 ay müddətinə ev dustaqlığı qətimkan tədbiri seçilib. Ötən həftə barəsində ev dustaqlığı qərarı daha 4 ay uzadılıb. Onun işi üzrə köməkçisi Eldar Əmirov, AXCP sədri Əli Kərimli, partiyanın Rəyasət Heyətinin üzvü Məmməd İbrahim həbs olunublar. Həmçinin sabiq baş nazir müavini Abbas Abbasov, Avropada yaşayan Qənimət Zahid və Fuad Qəhrəmanlı barədə qiyabi həbs qərarı çıxarılıb.

Göründüyü kimi, akademik Salayev kimi həmkarı Mehdiyev də müxalifətlə işbirliyində ittiham olunub. Mehdiyev Rusiyadakı dostlarına "Dövlət Şurası" yaratmağı təklif edib. Lakin onun da dövlət çevrilişinə cəhdi qeyri-akademik oldu. Beləliklə, təcrübə göstərir ki, bir alim, bir elm adamı yalnız öz sahəsində çevrililş etməlidir...

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"ın redaktoru

Aparıcı nəfəsi

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Yaxud uşaqlar məktəbdə niyə ağlaşırlar

Problemlərin köklü şəkildə həll olunması informasiya axınından da aydın görünür, hiss edilir. Məsələn, indi bizdə pensiyaların və maaşların ayın hansı günündə verilməyi əsas xəbər başlıqlarından biridir. İnkişaf bu cür davam eləsə, inşallah, uzağı gələn il Kürdəmirin Şilyan kənd sakini Fatmanisə xalanın hər inəkədən 1000 litr süd sağmağı, yaxud Zəngilanın Ağalı obasında yaşayan Çoban Qara müəllimin 100 qoyundan 120 quzu almasından yazacağıq. Uşaq-muşaqlar bilməz, ancaq biz çox deyil, cəmi-cümü 35-40 il qabaq təxminən belə qəzetlər çıxarırdıq, efir verirdik. "Səhər səhi otların üzünə qonanda briqadir Akif müəllim yerindən qalxıb tarlaya boylandı"... Bəh-bəh. Gözəl vaxtlar idi. Allah Qorbaçovun evini yıxsın.

Mətbuat Şurası da heç bir problem qalmadığı üçün artıq qida təhlükəsizliyi temasında bəyanatlar verir. Sitat: "Media orqanlarında müxtəlif qidaların zərərli olmasına dair fikirlərin yer alması, mövzuya dair ekspertlərin çıxış və rəylərinə yer verilməsi adiləşib. Qida bazarındakı hansısa məhsulun tamamilə keyfiyyətdən uzaq olduğu barədə bilgilərin yayılması da həmçinin". Loru dilə desək, idarə yemək-içmək prosesində qayda yaddır. Yeni jurnalistlərin qələminə təhlükə yoxdur, ancaq qarnına vardır. Atalar demişkən, qarın qələmdən irəlidir. Yazıya pozı yoxdur, ancaq qoz var. Bu yöndə çoxlu ata sözləri bilərəm, hələlik israfçılıq etməyə. İsfah günahdır.

Həqiqətən də, bu işlər tənzimlənməlidir. Yoxsa birdən görürsən hansısa saytda yazıblar: "Limonla sarımsaq yeyin, pomidordan isə uzaq durun". Başqa portal isə portağalın min bir dərindən dərmanı olduğunu, pomidorun da media ekspertlərinin babasını sağaltıldığını açıqlayır. Biri deyir qazlı suların uzaq durun, başqası deyir bizim qazlı suyu içən cənnətə gedir. Kimə inanasan? Vətəndaşlarımızı çaşbaş qalır. Belə getsə, biz Biləcəri bələdiyyəsinə üzv seçməkdə də çətinliklərlə üzləşərik. Məzahir müəllimin pensiyaya çıxması haqda xəbərlərin aktuallaşdığı dövrdə bu, xalqımıza lazımdır mı? Heç bir xalqa lazım deyil.

AzTV nəzdində Teleradio Akademiyasının növbəti təlimləri də ekran-efirin bu saat ən zəruri olan probleminə - düzgün nəfəsalmaya həsr edilmişdir. Sitat: "Düzgün və təsirli danışmaq üçün nəfəsalmanın düzgün idarə olunması vacibdir. Təlimdə praktik olaraq nəfəsalma texnikaları nümayiş etdirilib. Ağız aparatının, xüsusilə alt çənənin aktiv və sərbəst işləməsinin əhəmiyyəti qeyd olunub". Nə qədər maraqlı təlim imiş... Kaş mənə də çağırıydılar.

Doğrudan da, çənənin aktivliyi önəmlidir. O cümlədən, bəzən biz efrdə tez-tez nəfəs alan, tamaşaçılarda yanlış xəyallar oyadan aparıcılara rast gəlirik. Elə aparıcı da var ümumiyyətlə nəfəs almır. Camaat zənn edir ölübdür. Ölü aparıcı da heç bir xalqa lazım deyil.

Xəbər mühitindəki asudəliyi, xoşbəxtliyi, boşluğu bilmirik nə ilə dolduraq. Keçən ay əsas xəbərlərdən biri Sabunçu rayonunda, Pırşaqıda açıq lyukun aşkara çıxarılması idi. Sən demə kim(lər)sə kanalizasiya qapağını əkişdirib, nəticədə avtomobillər zədələnməmiş. Sakinlərdən açıq lyuka düşüb yox olan da varmı, bunu dəqiqləşdirə bilmədik.

Maraqlıdır ki, Suraxanı rayonunda açıq lyuk aşkar edilməmişdi, ancaq Bakı ŞİH başçısı nədənsə onun icra hakimiyyəti başçısı Adil müəllimə şiddətli töhmət elan etdi. Lyukun ağzı Sabunçuda açıq qalıbsa, niyə töhməti Suraxanıya verdilər? Qəribədir. Heç bir məntiqə sığmır.

Nəhayət, məktəblərimizdə müəllimlərin şagirdlərlə qucaqlaşması, işdən ayrılan müəllimlərin ağlaşma-şivənlə yola salınması növbəti maraqlı trenddir, lakin bunu ayrıca işləmək lazımdır. Hələlik bircə informasiya ilə kifayətlənək: Xaçmazın Yergüc kənd məktəbində ədəbiyyat müəlliməsi Təranə xanımı Nabranın Yalama ənd məktəbinə yola salarkən ağlaşan uşaqların nəti - cəsində (uşaqların ağlaşması nəticəsində də ola bilərdi, hələlik istintaq gedir) sinif otağının döşəməsi çökmüşdür.

Azərbaycan və Ermənistan arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyasının və Ermənistan ilə Azərbaycan arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə komissiyanın növbəti iclası Ermənistanda keçiriləcək. Bu barədə "Sülh Körpüsü" çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistan nümayəndələrinin görüşündə Ermənistanın "Orbeli" Analitik Tədqiqatlar Mərkəzinin eksperti Narek Minasyan məlumat verib. O, komissiyalar arasında son 2 görüşün Azərbaycan ərazisində keçirildiyini nəzərə alaraq bu qərarın verildiyini bildirib.

İrəvanda 1007 km-lik sərhəd danışıqları

Şahin Mustafayev Ermənistana gedəcək; delimitasiya işlərinin aparılmasına əsas əngəllər nələrdir?

Xatırladaq ki, komissiyalara Azərbaycan tərəfdən baş nazirinin müavini Şahin Mustafayev, Ermənistan tərəfindən isə baş nazirin müavini Mher Qriqoryan sədrlik edir. Komissiyalar sonuncu dəfə 2025-ci il noyabrın 28-də Azərbaycanın Qəbələ şəhərində toplaşmışdı.

Hazırda Azərbaycanla Ermənistan arasında sərhəd danışıqları uzanır və bu, sadəcə, xəritə məsələsi deyil, həm də regional təhlükəsizlik, siyasi etimad və geosiyasi maraqların kəsişdiyi mürəkkəb prosesdir. Azərbaycan və Ermənistan arasında sərhəd məsələsi ilə bağlı son illərdə aparılan danışıqlar və razılaşmalar bəzi sahələrdə irəliləyiş olsa da, hələ də bir sıra əsas məqamlar tam razılaşdırılmayıb. Hər iki tərəf sərhədin təhlükəsizliyi üçün patrul və nəzarət məsələlərində hələ yekdil razılığa gəlməyib. Sərhəd boyunca kəndlərin və yaşayış məntəqələrinin sakinlərinin təhlükəsiz geri qaytarılması, yol və nəqliyyat infrastrukturunu ilə bağlı planlar tam razılaşdırılmayıb.

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, dövlət sərhədlərinin delimitasiyası uzunmüddətli prosesdir: "Ermənistanla sərhədlərin delimitasiyası prosesinə onilliklər də bəs etməyə bilər. Gürcüstanla sərhədlərimizin delimitasiyası məsələsi də bunu deməyə əsas verir. Otuz ildir ki, şimali-qərb qonşularımızla delimitasiya məsələsində problemlər yaşayırıq. Ortada Keşikçidağ kimi həllini gözləyən problemlər var. Ermənistanla bağlı məsələ də eyni qəbil-

dəndir. Ermənistan ilk növbədə işğal altındakı dörd kəndi Azərbaycana qaytarmalıdır. Söhbət Naxçıvanın Kərki, Qazağın isə tapdaq altında saxlanılan üç yaşayış məntəqəsindən gedir. Ancaq bundan sonra ərazilərin delimitasiya və demarkasiyasının ümidli həllinə bel bağlamaq mümkündür. Üstəlik, ötən əsrin səksənci illərində Qazax, Tovuz və Gədəbəy istiqamətlərində ruslar tərəfindən bizdən zorla alınıb ermənilərə verilən ərazilərin - öyrüş yerlərinin taleyi də məhz bu görüşlərdə həll olunmalıdır. İstənilən halda delimitasiya masasının qarşılıqlı olaraq hər iki ölkədə təşkil etimadın möhkəmləndirilməsi baxımından önəmlidir".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucovun sözlərinə görə, Ermənistanla Azərbaycan arasında ümumi sərhədlərin uzunluğu 1007 km-dir: "İndiyədək bunun çox cüzi hissəsi delimitasiya olunub. Azərbaycan və Ermənistan arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyasının və Ermənistanla Azərbaycan arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri komissiyasının və həmin tərkibdə yaranmış qrupların görüşləri və iclasları keçirilib. Mexanizmlər və başlanma nöqtələri razılaşdırılıb. Lakin delimitasiya prosesində qarşıya çıxan problemlərlə bu mürəkkəb prosesi irəli aparmaq mümkün olmur. Söhbət ondan gedir ki, erməni tərəfi hələ də guya Azərbaycanın ərazi "ələ keçirdiyini" deyir və Başkəndin verilməsinə iddia

edir. Belə yanaşma isə təbii ki, delimitasiya işlərinin aparılmasına əngəllər yaradır. Dövlət komissiyaları geniş tərkibdə şərti sərhəddə və 2 dəfə Azərbaycanın Qəbələ şəhərində görüş keçirib. Qəbələdə təkcə delimitasiya məsələləri deyil, Azərbaycan üzərindən dəmir yolu vasitəsilə yüklərin daşınması da müzakirə olunub. Bundan sonra daşımalar həyata keçirilib. Doğrudur, son illər şərti sərhədlərdə delimitasiya işləri ləng getsə də, heç bir ciddi pozuntular baş verməyib. Sərhəd xəttində insident yaşanmayıb. Bu müsbət haldır və tərəflərin sülh və təhlükəsizlik gündəliyinə ciddi riayət etdiyinə göstəricisi də sayıla bilər. Ermənistan iqtidarının orduya tam nəzarət edə bilmədiyini faktını nəzərə alsaq, sərhədlərin delimitasiyasının vacibliyini bir daha ortaya qoymuş olur. Eyni zamanda sülh sazişinin yekunu imzalananaqədər prinsiplərin delimitasiya məsələsinin həlli mütləq lazımdır ki, gələcəkdə yeni mübahisələrə yol açılmasın. Dövlət komissiyalarının Ermənistanda keçirilən görüşlərində hesab edirəm ki, bu detallar da ələ alınacaq. Belə görüşlər həm də iki dövlət arasında kövrək olan etimad mühitinə pozitiv təsir göstərir. Bakının xoş məramı aydın və ortadadır. İrəvanda Nikol Paşinyan və ABŞ-nin vitse-prezidenti Ceyms Devid Vens arasında da ətraflı müzakirə olunub. Ermənistan tərəfinin səsləndirdiyi yeganə tələb yeni şirkət cəlb ediləcəksə, həmin dəmir yolu şirkətində Türkiyə və ya Azərbaycan kapitalının olmaması ilə bağlı idi. Amma amerikalılar bununla əlaqədar vəd verməyiblər.

Bu arada "Past" qəzeti yazıb ki, baş nazir Nikol Paşinyan ötən həftə yerli KİV-ə müsahibəsində İrəvanın Rusiyanın idarəçiliyində olan dəmir yolu məsələsini

Moskva ilə dostcasına həll etmək niyyətində olduğunu açıqlayıb.

Paşinyanın bu açıqlaması Rusiya baş nazirinin müavini Aleksey Overçukun Moskva və İrəvanın Ermənistan dəmir yollarının Azərbaycan və Türkiyə ilə əlaqəli iki hissəsinin bərpası ilə bağlı danışıqlara başlayacağı barədə verdiyi açıqlamadan sonra səsləndirilib. Overçukun sözlərinə görə, belə bir qərar Ermənistan tərəfinin xahişinə uyğun olaraq və erməni xalqına qarşı dostluq və qardaşlıq hisslərinə əsaslanaraq verilib.

Rusiyanın dəmir yollarının həmin iki hissəsinin bərpasını həyata keçirməsi Nikol Paşinyanın maraqlarına uyğun deyil. Digər yandan, "Cənubi Qafqaz Dəmir Yolu" ilə bağlı müqavilə 2038-ci ildə bitir. Amma həmin müqavilənin müvafiq bəndinə əsasən, tərəflərdən biri müqaviləni 2028-ci ildə ləğv edə bilər.

Qərb Paşinyanı güzəşt müqaviləsinin ləğvini ən qısa vaxtda həyata keçirməyə məcbur edir. Mənbəmizin sözlərinə görə, Paşinyan hazırda Fransa və Almaniya ilə gizli danışıqlar aparır. Dəmir yolu məsələsi İrəvanda Nikol Paşinyan və ABŞ-nin vitse-prezidenti Ceyms Devid Vens arasında da ətraflı müzakirə olunub. Ermənistan tərəfinin səsləndirdiyi yeganə tələb yeni şirkət cəlb ediləcəksə, həmin dəmir yolu şirkətində Türkiyə və ya Azərbaycan kapitalının olmaması ilə bağlı idi. Amma amerikalılar bununla əlaqədar vəd verməyiblər.

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Ermenistanda kritik parlament seçkilərinə 5 ay qalıb və indidən baş nazir Nikol Paşinyana qarşı güclü bloklaşma başlayıb.

Erməni mediası yazır ki, Samvel Karapetyanın rəhbərlik etdiyi "Güclü Ermənistan" Partiyasının rəsmi şəkildə elan olunması "siyasi konfigürasiya üçün dönüş nöqtəsi" hesab edilir. Arman Tatoyan ətrafında yaranmış blok Paşinyanın məxməri inqilabından məyus olan, ənənəvi müxalifətlə əlaqələndirmək istəməyən elektorati öz ətrafında birləşdirməyə iddialıdır. Bu blokun Paşinyanın elektoratından müəyyən hissəni qopara biləcəyi deyilir. Qaqik Tsarukyan və onun partiyası ətrafında isə üçüncü blok formalaşır. Tsarukyan bloku Paşinyanın sosial rifahı sürətlə azalan orta statistik vətəndaşdan səs almağa iddia edəcək.

Nəhayət, Ermənistanın ikinci prezidenti Robert Köçəryanın ətrafında yaranmış siyasi blok Paşinyana qarşı mübarizə aparacaq. Ermənistanda seçkilər öncəsi yaranan bu çoxqütblü siyasi mənzərə Paşinyan üçün ciddi signal sayıla bilər. Baxmayaraq ki, bu namizədlər içərisində ən "çərt qoz" Rusiyanın da müdafiə etdiyi Karapetyandır. Digər iddialı namizədlər Paşinyan üçün "asan qırılan badam" kimi də qiymətləndirilə bilər. Amma daha ciddi nəticələr üçün qarşıdakı ayları gözləmək lazım gələcək.

İndiyədək müxalifətin parçalanmış olması onun əsas üstünlüklərindən idi, lakin indi həm biznes dairələrini təmsil edən Samvel Karapetyan, həm hüquq müdafiəçisi imici olan Arman Tatoyan, həm də sosial elektorata oynayan Qaqik Tsarukyan kimi fiqurların ayrı-ayrı bloklar yaratması siyasi səhnəni parçalayaraq hakimiyyətin səs bazasını daralda bilər.

Üstəlik, sabiq prezident Robert Köçəryan ətrafında formalaşan düşərgə klassik revanşist elektorati konsolidasiya etmək potensialına malikdir. Bu isə o deməkdir ki, Pa-

Paşinyana qarşı "üç badam, bir qoz..."

Ermənistanda seçkilərə 5 ay qalmış güclü bloklaşma başlayıb - kritik iqtidar dəyişikliyi gözləntisi

şinyan ilk dəfə olaraq təkə köhnə elita ilə deyil, müxtəlif sosial və ideoloji seqmentlərdən gələn paralel rəqiblərlə üz-üzə qalır.

Siyasi dinamika göstərir ki, əsas mübarizə artıq hakimiyyət-müxalifət xəttindən çox müxalifət daxilində liderlik uğrunda gedəcək.

Əgər bu bloklar seçkiyə qədər vahid taktiki əməkdaşlıq modeli qura bilməsə, bu parça-

lanma yenə də Paşinyanın xeyrinə işləyə bilər. Amma koordinasiya baş tutarsa, bu seçkilər son illərin ən gərgin siyasi yarışına çevrilə bilər.

Yeri gəlmişkən, Ermənistanın hakim "Vətəndaş müqaviləsi" Partiyası 2026-cı il parlament seçkiləri üçün namizədlər siyahısını müəyyənləşdirir. Partiya daxilində namizədləri seçmək üçün səsvərmənin birinci turu keçirilib. Səsvərmədə

ümumilikdə 1028 nəfər iştirak edib və 932 etibarlı bülleten istifadə olunub. Birinci turda 38 nəfərin Nikol Paşinyana səs vermədiyi məlumdur.

Qeyd edək ki, üç günlük səsvərmənin nəticələrinə görə, Nikol Paşinyan 894, Suren Papikyan 780, Gevorg Papoyan 765 və Ararat Mirzoyan 743 səs toplayıb.

Ermənistanda seçki atmosferini şərh edən REAL

qələbəsinə təminat kimi dəyərləndirilə bilər: "Eyni zamanda Azərbaycanla yaxşılaşan münasibətlər, ticarət, taxıl daşınması və benzin göndərilməsi erməni baş nazirin daxili siyasətdə əlini gücləndirən faktorlardır. Ona görə də gedişat onun seçkilərdə qalib gələcəyini göstərir. Xüsusən də Eçmiədzin kimi kilsənin təsirinin güclü olduğu, Paşinyanın partiyasının səs ala bilmədiyi bir yerdə

onun ən son seçkidə qalib gəlməsini yada salmaq lazımdır".

N.Cəfərli hakim "Mülki Müqavilə" Partiyasına qarşı seçki bloklarının yaranmasını səbəbləri olduğunu da düşünür: "Məncə, gələcəkdə onlardan biri Paşinyanın partiyası ilə əməkdaşlıq edə bilər. Ancaq Rusiya ilə bağlantısı olan partiyaların qələbə şansı həddən azdır, hətta yoxdur. Çünki erməni cəmiyyətinin Rusiyaya münasibəti kökündən dəyişib. Ermənistanda "Rusiya bizi aldatdı", "Moskva bizi qorumaadı" fikirləri yaygındır. Xüsusən də müharibədən sonra baş verənlər cəmiyyətdə bu

əhval-ruhiyyəni gücləndirib".

Qeyd edək ki, Paşinyan siyasi arenada Ter-Petrosyandan ayrılaraq "Mülki Müqavilə" Partiyasını qurub. Ermənistanın hakim "Vətəndaş Müqaviləsi" Partiyası 2026-cı il parlament seçkiləri üçün artıq namizəd seçimi prosesinə başlayıb. Ən çox səs toplayan 50 namizəd Ermənistan Seçki Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş gender kvotaları nəzərə alınmaqla ikinci mərhələyə keçəcək. 50-ci yerdə səslər bərabər olarsa, eyni nəticəyə malik bütün namizədlər növbəti mərhələyə keçəcəklər. "Vətəndaş Müqaviləsi" Şurası parlamentin sədri Alen Simonyanla fikir ayrılığına görə deputat Hayk Sarkisyanı seçki siyahısından çıxarıb. Seçki siyahısından həmçinin deputatlar Karen Sarukhanyan, Hayk Tsiyunyan və Cülyetta Azaryan da çıxarılıb. Xaçatur Sukiasyan, Paşinyanın qayını Hrayra Akopyan, Lena Nazaryan və Kristine Poqosyan da partiya siyahısından çıxarılıb. Parlament seçkiləri 7 iyun 2026-cı ildə keçiriləcək.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Kremlin Azərbaycan diasporuna yeni hücum planı

Şimal ölkənin mediası yazır ki, Azərbaycan diasporu Rusiyada daxili sabitlik üçün katalizator ola bilər

Fevralın 14-də Moskva Şəhər Məhkəməsi Moskva prokurorluğunun "Rusiyada Azərbaycan təşkilatı" kimi təqdim edilən VBON (Vo blago obhego naroda-törəməsi-Sadə Xalqın Xeyrinə) fəaliyyətini qadağan edib.

Qeyd edək ki, ölkəmizdə böyük əksəriyyətin adını ilk dəfə eşitdiyi bu təşkilatın işində Rusiyanın media resursları Azərbaycanı adını məqsədli şəkildə hallandırır. "Rusiyada yaşayan azərbaycanlıları birləşdirən və ənənəvi dəyərləri müdafiə edən təşkilat" kimi təqdim edilib. Azərbaycan səfirliyi hələ o zaman da belə bir təşkilatın anti-Azərbaycan qüvvələri tərəfindən etnik nifrəti qızışdırmaq və azərbaycanlıları ləkələmək üçün təşkil edildiyini rəsmən bəyan edib. Tezliklə o da məlum olub ki, özlərini Azərbaycan təşkilatı kimi təqdim edənlər əslində radikal vəhhabi qruplarına yaxındılar, eləcə də İŞİD-lə əlaqəli şəxslərdir. Bezi mənbələr təşkilata üzv olanların əksəriyyətinin də məhz Rusiya vətəndaşlığı olduğunu deyiblər.

Rusiya son illər xarici diaspor təşkilatlarına qarşı nəzarəti artırır. "Xarici agent", "arzuolun-

maz təşkilat" kimi hüquqi mexanizmlər vasitəsilə hökumət ölkə daxilində siyasi və ictimai fəaliyyətləri daha sərt tənzimləyir. Bu siyasət yalnız azərbaycanlılara yox, müxtəlif diasporlara tətbiq olunur. Cənubi Qafqaz regionunda təsir uğrunda rəqabət artdıqca, Moskva postsovet məkanındakı diasporaları öz siyasi orbitində saxlamağa çalışır. Azərbaycana daxil olmayan qrupun adı "Azərbaycan təşkilatı" kimi hallandırılarda məsuliyyət fərdi şəxslərdən kollektiv kimliyə yönəldilmiş olur. Bu isə diaspor üzərində psixoloji təzyiq mexanizmidir.

Yada salaq ki, Rusiya hakimiyyəti son ilyarımda Azərbaycan diasporuna qarşı məqsədyönlü siyasət aparır.

Bu hadisə həm də Azərbaycanla münasibətlər kontekstində oxuna bilər. Maraqlıdır ki, bu qərar Prezident İlham

Əliyevin Münhendə qatıldığı panel müzakirələrdə çıxışı zamanı Ukraynadakı səfirliyimizə hücum mövzusunda da toxunduqdan dərhal sonra yayılıb.

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov dedi ki, Rusiyanın son bir neçə ildə Azərbaycana qarşı açdığı "soyuq müharibənin" son günlər bir qədər də şiddətlənməsi həm də haqlı suallar doğurur: "Rusiya Azər-

baycandan nə istəyir? Kreml nədən bir neçə il öncə "Müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamə" imzaladığı Azərbaycanla ədavət aparmaqdan usanmır? Bu sıradan olan suallar çoxdur. Rusiya hakimiyyətinin bu davranışının kökündə birmənalı olaraq velikorus şovinizmi dayanır. Dəfələrlə demişik, bunlar tarix boyu özlərini digər xalqlardan üstün hesab ediblər. Ancaq bu üstünlüyün nədən ibarət olduğu-

nu heç kimə anlama bilməyiblər.

Baxın, bu gün Rusiyanın qonşuluğunda olan dövlətlərin xalqlarının nifrətindən başqa ortada nə var? Əski Sovetlər İttifaqında birləşmiş - şimaldan Baltıyanı ölkələr, Belarus, Ukrayna, Moldova, Gürcüstan, Ermənistan, Azərbaycan, Mərkəzi Asiya ölkələri - bunların hansında Rusiya sevgisi var? Heç birində. Kimsə deyə bilər ki, Belarus hakimiyyəti Rusiyaya yaxındır. Bu Rusiya sevgisin-

dən irəli gəlir, sadəcə, onlar öz hakimiyyətlərini qorumaq xətinə Moskvanın ətəyindən tutmaq zərurətində qalıblar".

Sabiq nazir onu da qeyd etdi ki, Rusiyanın Ukraynada öz slavyan qardaşlarına qarşı başladığı işğal Moskva nifrətin coğrafiyasını on dəfələrlə böyütdü: "Kremldəki başbirlənlər məğlub olduqlarının fərqi qədərdir, ancaq qazdıqları quyu o qədər dərinlik ki, oradan çıxmaq haqqında belə düşünə bilmirlər. Rusiya hökuməti və onun başında dayanan Putin bu gün qarşısında dayanan, "sözü-nə baxmayan" hər bir tərəfi əzib keçməyə hazırdır, lakin bunu edə bilmir, çünki artıq Rusiya dövlətinin həm mədəni, həm də fiziki gücü tükenib və son nəfəsi ni verir.

Azərbaycanın beynəlxalq siyasi müstəvidə ard-arda qazandığı uğurlar Rusiya hökumətini boğur. Bu səbəbdən də Kreml ölkəmizə qarşı belə aqressiv davranış nümayiş etdirir. Ancaq Moskva anlamıq istəmir ki, Rusiyanın "qatan artıq çoxdan gedib", indi yeni dünya nizamı qurulur və bu nizamda Azərbaycan artıq dünyanın iki böyük nəhəngini - ABŞ və Çini özünün strateji tərəfdaşına çevirib..."

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Fevralın 16-da Aleksey Navalnının həbsxanada öldürülməsinin iki ili tamam oldu. Həmin gün Yamalo-Nenets Muxtar Dairəsi üzrə Federal Penitensiar Xidmət müxalifət liderinin bir neçə ay əvvəl köçürüldüyü Xarpdaki 3 nömrəli xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində öldüyünü elan etdi. Navalnının gəzintidən sonra özünü pis hiss etdiyini və huşunu itirdiyini, gələn təcili yardım işçilərinin isə onu həyata qaytara bilmədiyini bildirdi.

Navalını Moskva Şəhər Məhkəməsinin ona Cinayət Məcəlləsinin altı maddəsi ilə 19 il həbs cəzası verən hökmü qüvvəyə mindikdən sonra bu cəzaçəkmə müəssisəsinə köçürülmüşdü. Bu, Rusiyanın ən ucqar cəza koloniyalarından biridir və son dərəcə sərt şəraitə malikdir və Navalni üçün dərhal dözülməz hala gətirildi.

Yanvarın əvvəlində, karantindən dərhal sonra siyasətçi təkadamlıq kameraya göndərildi və daha sonra bir neçə dəfə cəza kamerasına salındı. Ümumilikdə, 2022-ci ilin avqustundan 2024-cü ilin fevralına qədər Navalni 27 dəfə təkadamlıq kameraya salınıb və üç illik cəzasının təxminən 300 gününü orada keçirib. Təkadamlıq kameradan sonuncu dəfə ölüm xəbəri verilməzdən iki gün əvvəl, 14 fevralda çıxmışdı...

Cəsədi gizlətdilər və gizli dəfn

Siyasətçinin ailəsi bir neçə gün onun cəsədini ala bilmədi. Fevralın 19-da isə Yuliya Navalnaya ərinin ölümü ilə bağlı videoaçaqlama yaydı.

Xanımı onun ağır şəraitdə saxlanıldığını, işgəncə verildiyini və dünyadan təcrid olunduğunu dedi: "Mənə və ya uşaqlarımıza məktub yazmaq üçün ona qələm və kağız vermədilər. O, aclıq çəkdi - üç il aclıq... Amma o, nəinki təslim oldu, həmşə bizi dəstəklədi, ruhlandırdı, güldü, zarafat etdi. O, nəyin uğrunda mübarizə apardığına və ya niyə əziyyət çəkdiyinə bir an belə şübhə etmədi. Ərim sarsılmaz idi və məhz buna görə Putin onu öldürdü". Yeri gəlməşkən, Putin özü Navalnının ölümü ilə bağlı yalnız bir ay sonra danışdı. Məlum oldu ki, Navalni ABŞ-də həbsdə olan rus agentləri ilə dəyişdiriləcəkmiş. Amma...

Navalnının cəsədi ailəsinə yalnız fevralın 24-də təhvil verildi. Bir gün əvvəl məntəziqlər Navalnının anasından vida mərasimi olmadan gizli mərasimlə razılıq vermədən sını tələb etmiş və eksi halda, siyasətçinin həbsxana koloniyasında dəfn olunacağı ilə hədələmişdi.

Martın 1-də Navalni Moskvadakı Borisovskoye qəbiristanlığında dəfn edildi. Hakimiyyətin bütün maneələrinə baxmayaraq, minlərlə insan son ehtiramlarını bildirmək üçün məzarlığa getdi. Ailəsi və tərəfdarları, eləcə də Qərb liderləri müxalifətinin ölümü ilə bağlı cinayət işi açılmasını tələb etsə də, hakimiyyət inadından dönmədi.

Beş ölkənin yekun nəticəsi: "Qurbağa dərisi..."

İki il sonra, fevralın 14-də isə beş ölkə - Böyük Britaniya, İsveç, Fransa, Almaniya və Hollandiya Aleksey Navalnının həbsxanada ölümündən sonra ailəsi tərəfindən götürülmüş biomaterial nümunələrinin təhlili haqda nəticəni elan edib. Nümunələrin Rusiyadan necə qaçaqmalçılıq yolu ilə

Navalını hekayəsi

susdurulan səsin iki ili

Beş ölkənin həbsdə müəmmalı şəkildə ölen müxalifət lideri haqda elan etdiyi tibbi analizin nəticələri Kremlin opponentlərinə qarşı necə qəddar olduğunu bir daha təsdiqlədi...

çıxıldığı barədə dəqiq məlumat verilməyib.

Bildirilir ki, bir neçə müstəqil laboratoriya müayinələri Navalnının qanında Cənubi Amerikada yaşayan qurbağanın dərisindən çıxarılan yüksək zəhər aşkar edə bilib. Xlorlu alkaloid epibatidin adlanan maddə 1974-cü ildə Con Deyli tərəfindən kəşf edilib. Epibatidin bütün bədənə keyləşməyə səbəb olur ki, bu da tez bir zamanda tam ifliclə nəticələnir. İflic tənəffüs tutulmasına səbəb olur və öldürür.

Bu qurbağalar süni yetişdirildikdə və böyüdüldükdə toksin istehsal etmirlər. Digər zəhərli ağac qurbağaları kimi, onlar da zəhəri qidalarından alırlar. Rəyde bildirilir ki, Aleksey Navalnının simptomları haqqında açıq mənbəli məlumatlar epibatidin təsirlərinə uyğun gəlir. Erkən mərhələdə taxikardiya, hipertoniya, qusma, mioklonus və qıcolmalar səbəb olur. Bunlardan dərhal sonra bradikardiya, hipotoniya və tənəffüs tıxanması gəlir.

"Ərimin qatili odur..."

Navalnının həyat yoldaşı Yuliya Navalna iki gün əvvəl başa çatan Münhen Təhlükəsizlik Konfransında jurnalistlərə bildirib ki, Avropa ölkələrinin rəyi ərinin ölümündə Rusiya prezidentinin şəxsən məsuliyyət daşdığını bir daha təsdiqləyir. "Təkrarlamaq istəyirəm: Vladimir Putin ərim Aleksey Navalnını kimyəvi silahlarla öldürüb. Əlbəttə ki, Vladimir Putinin qatili olması yeni bir şey deyil, amma indi əlimizdə birbaşa dəlillər var", deyir Navalnaya qeyd edib.

Britaniyanın xarici işlər naziri İvet Kuper isə Münhendə bildirib ki, Rusiya Navalnını təhlükə kimi qəbul edirdi. "Bu cür zəhərdən istifadə etməklə Rusiya dövləti ölkədəki dəhşətli alətləri və siyasi müxalifətə qarşı daşdırdı qorxunu nümayiş etdirdi", - deyir o bildirib.

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü Mariya Zaxarova isə Navalnının zəhərlənməsi iddiasını uydurma adlandıraraq, "Şimal Axını"nda partlayışla bağlı istintaqın nəticələrini təqdim etməli olduqları anda, Navalnını gündəmə gətirdilər", - Zaxarova bildirib.

Siyasi karyerası və ziddiyyətli mövqeyi

Navalni 1976-cı il iyunun 4-də Moskva vilayətində doğulub. Rusiya Xalqlar Dostluğu Universitetini hüquq fakültəsini bitirib, Rusiya Hökuməti yanında Maliyyə Akademiyasında, ABŞ-nin Yel Universitetində təhsil alıb.

Aleksey Navalnının siyasi karyerası 2000-ci ildə "Yabloko" Partiyasına qoşulmaqla başlayıb. Əvvəlcə o, hüquqşünaslıq ixtisası üzrə partiya da çalışıb, 2002-ci ildə partiyanın Moskva şöbəsinin regional şurasına seçilib və 2005-ci ildə "Yabloko" namizədi olaraq Moskva Şəhər Dumasına namizəd olub. "DA!" hərəkatının yaradıcılarından biri və Gələcək Rusiya Partiyasının (yaxud Tərəqqi Partiyası) lideri olub. Siyasi karyerasının ilk illərində onun siyasi baxışlarında əhəmiyyətli ziddiyyətlər üzə çıxıb. O, gah miqrantlara qarşı sərt siyasət tərəfdarı olan millətçi çıxışlar edib, gah liberal dəyərləri müdafiə edib. 2008-ci il avqustun 8-də

Rusiya-Gürcüstan müharibəsində Navalni Gürcüstandakı separatçı Abxaziyalı və Cənubi Osetiyalı dəstəkləmişdi, bütün gürcüləri Rusiyadan qovmağı və hətta Tiflisə qanadlı raketlər atmağı təklif etmişdi.

2000-ci illərin sonlarında Navalni məşhur Rusiya sosial şəbəkəsi olan "LiveJournal"da hakimiyyətdəki korruptsiyalarla bağlı araşdırmalar yazmağa başladı ki, bu da ona nüfuz qazandırdı. Navalnının ilk yazılarından biri "Qazprom"dan milyonlarla dollar mənimsənilməsinə həsr olunmuşdu.

2011-ci ildə siyasətçi dövlət satınalmalarında büdcə xərclərini izləmək üçün "RosPill" layihəsini işə salıb. Bu araşdırmaların nəticəsi olaraq Navalni "Vahid Rusiya"nı "Fırıldaqçılar və Oğrular Partiyası" adlandıraraq, bu ifadə tez bir zamanda məmər çevrilib.

2011-ci ilin sonunda Navalni "Time" jurnalının dünyanı ən nüfuzlu 100 şəxsindən biri seçilib.

2011-ci ilin sonunda Navalni Rusiyada Dövlət Duması seçkilərində saxtakarlıq səbəbindən baş verən etirazların kortəbii liderlərindən biri olub. Dekabr ayında keçirilən ilk mitinqlərdən birində Navalni polis tərəfindən saxlanılıb və 15 günlük inzibati həbs cəzasına məhkum edilib.

Duma seçkilərindən sonra prezident seçkisi keçirildi - Vladimir Putin Dmitri Medvedyevin yerinə üçüncü müddətə seçildi və mitinqlər davam etdi. Navalni bu mitinqlərdə sərt çıxışları ilə yeni tərəfdarlar qazandı. Bu etiraz hərəkatı əhəmiyyətli nəticələr əldə edə bil-

mədi, lakin Navalni əsas müxalifət liderlərindən biri oldu.

Məhz o zaman Navalni ilk dəfə prezidentlik ambisiyalarını açıqladı. Elə həmin andan etibarən hakimiyyət onu fəal şəkildə təqib etməyə başladı, bir inzibati, sonra isə qondarma cinayət işi açdı. Həmin cinayət işi üzrə ona 5 il həbs cəzası kəsildi, amma Rusiyanın müxtəlif şəhərlərində bu hökmə qarşı etirazlar başladı və bundan sonra hakimiyyət onun cəzasını şərti azadlıqla əvəz etməyə məcbur oldu.

2012-ci ildə Navalnının layihələri, o cümlədən "RosPill", hökumət korruptsiyasını araşdıraraq Korruptsiyaya Qarşı Mübarizə Fonduna (FBK) birləşdirildi.

Moskva meri seçkiləri, Navalnının vədləri

2013-cü ildə Navalnının Moskva meri vəzifəsinə namizədliyi irəli sürüldü. Onun platforması korruptsiya ilə mübarizə aparacağına, yerli hökumətin səlahiyyətlərini genişləndirəcəyinə və vətəndaşların dinc toplaşmaq hüququnun təmin olunacağına söz verdi. Televiziya çıxışının olmamasına baxmayaraq, onun kampaniyası aktiv küçə təşviqatını əhatə edirdi - Navalni minlərlə könüllü cəlb etdi, kampaniya stendləri qurdu və seçicilərlə görüşlər keçirdi. O, nəticədə səslərin 27,24%-ni toplayaraq Sergey Sobyeninən sonra ikinci yeri tutdu.

2016-cı ilin sonunda Navalni 2018-ci il prezident seçkisində iştirak etmək niyyətində olduğunu açıqladı. Rusiya Ali Məhkəməsi Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin qərarından sonra onunla bağlı qondarma cinayət işinə son

verdi və prezident seçkisində iştirak etmək hüququ qazandı. O, kampaniyaya başladı və 2017-ci ilin dekabr ayının sonuna qədər Rusiyanın 84 şəhərində regional qərarqahlar yaratdı. Lakin 2017-ci ilin fevral ayında onun və qardaşının məlum cinayət işi üzrə ikinci hökm çıxarıldı və bu, praktik olaraq Navalnının seçkidə iştirakını qeyr-mümkün etdi.

Navalni və qardaşı Oleq bizneslə məşğul olurdular ki, bu da hakimiyyətə onların ən müxtəlif bəhanələrlə bəzələndirən cinayət işi açılmasına imkan yaradırdı. Bu cinayət işlərindən birində məhkəmə Alekseyə 3,5 il şərti cəza verdi, kiçik qardaşı Oleq isə ümumi rejimli cəza koloniyasında 3,5 il müddətinə azadlıqdan məhrum etdi. Daha sonra Alekseyin 2021-ci ildə Rusiyaya qayıtdıqdan sonra Şeremetyevo hava li-

manında həbs olunmasına səbəb kimi də bu cinayət işi göstərilirdi. Məhkəmə Navalnını şərti cəzanı pozmaqda ittiham etdi və şərti cəzasını həbs cəzası ilə əvəz etdi.

Zəhərlənmə və Rusiyaya son qayıdışı

20 avqust 2020-ci ildə Navalnının "Noviçok" tipli sinir agentləri ilə zəhərlənməsi nəticəsində komaya düşməsi baş verdi. Başqa bir video araşdırması çəkmək üçün Novosibirskdən Moskvaya uçan təyyarə Omskda təcili eniş etdi və Navalni Omsk xəstəxanasına yerləşdirildi. Qohumları onu xüsusi tibbi təyyarə ilə xaricə təxliyə edə bildilər. 22 avqust - 22 sentyabr tarixlərində o, Berlində müalicə aldı və xəstəxanadan çıxdıqdan sonra Almaniyada reabilitasiya kursu keçdi. 17 yanvar 2021-ci ildə Almaniyada müalicədən sonra Navalnının Berlinə Moskvaya qayıtması və orada pasport nəzarətindən keçdikdən sonra həbs olunması ilə bağlı qərar verildi.

2022-ci ildə məhkəmə Navalnını əlavə olaraq ianə toplaşmaqda fırıldaqçılıq və məhkəməyə "hörmətsizlik" ittihamı ilə ümumi rejimli cəza koloniyasına azadlıqdan məhrum etdi. 2023-cü ildə məhkəmə Korruptsiyaya Qarşı Mübarizə Fondunu "ekstremist təşkilat" kimi tanıdı və ona 19 il həbs cəzası verdi. Navalni əvvəlcə Vladimir vilayətindəki 6 sayılı həbsxanada saxlanılıb, lakin 2023-cü ilin dekabrında Yamalo-Nenets Muxtar Dairəsindəki cəzaçəkmə koloniyasına köçürüldü və orada da müəmmalı şəkildə öldü...

2026-cı il yanvarın 29-da Trampın imzaladığı sərəncamla Kuba hökuməti ABŞ-nin "milli təhlükəsizliyi və xarici siyasəti üçün qeyri-adi və fəvqəladə" təhdid elan olunub. Bu qərarla Kubaya daxili və xaricdən neft gəlməsini məhdudlaşdırmaq üçün mexanizmlər yaradılıb, o cümlədən Kubaya neft satan ölkələrin mallarına ABŞ-yə tariflər qoyulması ilə bağlı hüquqi səlahiyyət verilib. Nəticədə Kuba görünməmiş enerji böhranı ilə üzləşib. Havanadakı Niko Lopesdəki neft emalı zavodunda baş verən son yanğın isə ölkədəki vəziyyəti daha da pisləşdirib.

Ölkədə yanacaq böhranı açıq-aydın hiss olunur. Yanacaq doldurma məntəqələri boş və kimsəsizdir. Bu şəraitdə Kuba hökuməti yanacağa qənaət etmək üçün ciddi məhdudiyyətlər tətbiq edib: dövlət şirkətləri dörd günlük iş həftəsinə keçib, məktəb və universitet saatları qısaldılıb və əyalətlər və əsas turistik yerlər arasında nəqliyyat məhdudlaşdırılıb.

Kuba-ABŞ mübarizəsi yalnız iki ölkə arasındakı siyasi ziddiyyət deyil; bu, ideoloji model qarşıdurmasıdır. Havananın özünü antiimperialist dövlət kimi təqdim edir və müstəqilliyini qoruduğunu vurğulayır. Vaşinqton isə insan hüquqları və demokratiya məsələlərini əsas argument kimi irəli sürür. Reallıqda isə münaqişənin mərkəzində geosiyasi maraqlar, regional təsir uğrunda rəqabət və daxili siyasi faktorlar dayanır.

ABŞ Kubada düşmən güclərin hərbi və ya kəşfiyyat mövcudluğunu milli təhlükəsizlik riski sayır. Buna görə də Vaşinqton uzun illərdir sanksiyalar vasitəsilə Havananı siyasi dəyişikliklərə məcbur etməyə çalışır. ABŞ üçün ideal ssenari - qərbyönlü, açıq bazar iqtisadiyyatına malik və regionda Vaşinqtonla əməkdaş-

Batan "Azadlıq adası"

Kuba-ABŞ mübarizəsi yalnız iki ölkə arasındakı siyasi ziddiyyət deyil, bu, ideoloji model qarşıdurmasıdır

lıq edən Kubadır.

Karib dənizində yerləşən Kuba ilə ABŞ arasındakı gərginliyin əsasını 1959-cu il inqilabı qoydu. Həmin il hakimiyyətə gələn Fidel Castro Vaşinqtonun dəstəklədiyi Batistanın rejimini devirdi və sosialist kursu elan etdi. ABŞ buna cavab olaraq iqtisadi embargo tətbiq etdi, diplomatik əlaqələri kəsdi və adanı təcrid etməyə çalışdı. 1962-ci il Karib böhranı isə münasibətləri nüvə müharibəsi həddinə çatdırdı. Həmin dövrdə Havana SSRİ ilə yaxınlaşaraq təhlükəsizlik zəmanəti qazandı, lakin bunun bədəli uzunmüddətli blokada

oldu.

Fidel Kastro ideoloji baxımdan marksist-leninçi kursu tutaraq 1959-2008-ci illərdə Kubaya rəhbərlik edib. Onun dövrü siyasi nəzarət və xarici siyasətdə ABŞ-yə qarşı sərt xətlə yadda qalıb, sosial sahədə isə böyük dövlət proqramları həyata keçirilib.

Raul Kastro isə 2008-2018-ci illərdəki prezidentlik dövründə iqtisadi sahədə məhdud islahatlar həyata keçirərək kiçik biznesə icazə verib, xarici investisiyalara açılım edib və diplomatik münasibətləri normallaşdırmaq üçün addımlar atıb.

Ekspertlər vurğulayır ki, Fidel Kastro sistemi qurmuş, Raul isə onu qoruyub müasirləşdirmişdir. Qardaşların idarəetmə üsulları isə fərqli olub: Fidel xarizmatik inqilabçı və ideoloji lider, Raul isə praktik idarəçi və islahatçı kimi seçilib...

Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, 2008-ci ildə hakimiyyət Fidel Kastronun qardaşı Raul Kastronun əlinə keçdi və məhdud iqtisadi islahatlar başladı: kiçik biznesə icazə verildi, turizm genişləndirildi, xarici sərmayə qismən açıldı. 2014-cü ildə ABŞ administrasiyası ilə Kuba arasında diplomatik yaxınlaşma baş verdi - səfirliklər açıl-

dı, səyahət qaydaları yüngülləşdirildi. Bu addımlar münasibətlərin normalaşması ümidini doğurdu. Lakin sonrakı illərdə sanksiyaların bir hissəsi yenidən sərtləşdirildi və qarşılıqlı etimad bərpa olunmadı.

Ekspertlər adanın gələcəyi üçün bir neçə ehtimal irəli sürür: hakimiyyət Çin və Vyetnam modelinə bənzər şəkildə iqtisadi liberallaşmanı artırırsa, sistem qalaraq iqtisadiyyat güclənə bilər.

Ərzaq və enerji böhranı dərinləşərsə, kütləvi etirazlar yaranə bilər. Bu halda, hakimiyyət ya sərt repressiya, ya da sürətli islahat seçimi qarşısında qala bilər.

Hər iki tərəfdə siyasi iradə yaranarsa, sanksiyaların qismən ləğvi və ticarətin genişlənməsi mümkündür. Bu ssenari Kubanın iqtisadi vəziyyətini qısa müddətdə yaxşılaşdırmağa imkan verə bilər. Ən real görünən variant budur: nə tam bənşiq, nə də açıq qarşıdurma - sadəcə, uzunmüddətli gərginlik və yavaş dəyişiklik.

Kuba ilə ABŞ arasındakı mübarizə yarım əsrdən çoxdur davam edir və bu qarşıdurma artıq yalnız siyasi deyil, sosial-iqtisadi taleləri müəyyən edən amilə çevrilib. Adanın gələcəyi böyük ölçüdə iki faktor-dən asılıdır: daxili islahatların dərinliyi və Vaşinqtonun siyasətinin sərtlilik dərəcəsi.

Ən təhlükəli variantlardan biri adada xarici hərbi ob-

yektlərin yerləşdirilməsidir. Əgər Rusiya və ya Çin Kubada raket, radar və ya dəniz bazası qurmağa cəhd etsə, bu, dərhal ABŞ tərəfindən milli təhlükəsizlik təhdidi kimi qiymətləndiriləcəkdir.

Bələ addım diplomatik təzyiqdən başlayaraq dəniz blokadasına, hətta hərbi toqquşma riskinə qədər eskalasiya yarada bilər. Tarixi prezedentlər göstərir ki, Vaşinqton Karib hövzəsində strateji balansın dəyişməsinə son dərəcə həssasdır.

Kuba daxilində iqtisadi böhran fonunda kütləvi etirazlar baş verərsə və hakimiyyət zəifləsə, böyük güclər müxtəlif tərəfləri dəstəkləməyə başlaya bilər. Bu isə klassik "proksi münaqişə" modelinə gətirib çıxarar: bələ vəziyyət Ukrayna, Suriya və ya Liviya tipli geosiyasi bölünmə ssenarisinin Karib versiyasına çevrilə bilər.

Kuba iqtisadi çöküş həddinə çatarsa, milyonlarla insan ölkəni tərk etməyə çalışa bilər. Kütləvi miqrasiya dalğası ABŞ sahillərinə yönəlsə, bu, humanitar yox, siyasi böhran kimi qəbul ediləcəkdir.

Kubanı dəyişəcək əsas hadisə inqilab və ya müharibə deyil - iqtisadi modelin təkamülü olacaqdır. Bu təkamülün sürəti isə həm Havananın daxili qərarlarından, həm də global güclərin rəqabətinin intensivliyindən asılıdır.

□ "Yeni Müsavat"

Tiflisin Tehranla dostluğu Qərbə mesajdır

Gürcüstan paytaxtında ölkənin əsas qülləsində İran bayrağının rənglərinin əks olunması bəzi suallar yaradıb

Ötən həftə ABŞ vitse-prezidenti Cənubi Qafqazın iki ölkəsinə səfər etdi. Bu ərəfədə isə Gürcüstan paytaxtı Tiflisdə ölkənin əsas qülləsinin İranla İslam inqilabının 47-ci ildə münasibətilə bayrağının rənglərinin əks olunması bəzi suallar yaradıb. Ən əvvəl ona görə ki, dünya İranla xalq etirazlarının vəhşicəsinə yatırılması nəticəsində 6000 min nəfər aksiyaçı qətlə yetirilməsindən danışarkən, rəsmi Tiflis rejimə belə bir dəstək verib.

Haqqın.az bu faktı diqqət çəkərək yazır ki, bu hadisə həm də Cənubi Qafqazın "ən qərbyönlü ölkəsində, 10 mindən çox israililərin axın etdiyi ölkədə baş verir.

Son illərdə İranla Gürcüstan arasında münasibətlərin aktivləşməsi regionda diqqət çəkən geosiyasi proseslərdən biridir. Bu yaxınlaşma təsadüfi deyil və həm global, həm regional faktorların kəsişməsində formalaşan pragmatik maraqların nəticəsidir.

Məsələ ilə bağlı politoloq

Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a danışib. Politoloq qeyd edib ki, Gürcüstan son illərdə İranla müxtəlif sahələrdə sıx əlaqələr qurub və bunun bir neçə səbəbi var: "Birinci səbəb, Gürcüstan hökumətinin Qərb ölkələri ilə münasibətlərinin pisləşməsidir. Avropa İttifaqı Gürcüstan hökumətini daima tənqid edir.

Brüssel Gürcüstan parlamentinin qəbul etdiyi qanunların Avropa İttifaqına üzv olmaq islahatları dövlətin siyasətinə uyğun olmadığı qənaətinədir. ABŞ-nin də Gürcüstanla əməkdaşlığa marağı azalıb. Halbuki vaxtilə Cənubi Qafqaz ölkələri içərisində Gürcüstan ABŞ-nin bölgədə əsas tərəfdaşı idi. ABŞ-nin keçmiş

prezidenti Corc Buş Cənubi Qafqaz ölkələrindən yalnız Gürcüstanla səfər etmişdi. Bu, Gürcüstanın keçmiş prezidenti Mixail Saakaşvilinin siyasəti sayəsində reallaşmışdı. Gürcüstanda hakimiyyət dəyişikliyi baş verdikdən sonra Tiflis tədricən ABŞ və Avropa İttifaqından uzaqlaşmağa başladı. Təsədüfi deyil ki, ABŞ-nin ha-

zırkı prezidenti Donald Trampın Gürcüstanla bağlı hər hansı açıqlamasını xatırlamaq çətindir. Buna görə ki, ABŞ vitse-prezidenti Ceyms Vens İrəvan və Bakıdan sonra Tiflisə səfər etmədi".

Politoloqun fikrincə, Gürcüstan hökumətinin İranla sıx əlaqələrinin ikinci səbəbi iqtisadi əlaqələrdən faydalanmaq istəyidir: "Ancaq son illərdə iki ölkə arasında idxal-ixrac əməliyyatlarının artdığını söyləmək çətindir. İranın maliyyə imkanları Gürcüstanla ortaqlayihələr reallaşdırmaq imkanlarını minimuma endirib. Gürcüstan hökumətinin İrandan turist axınının artımına ümidi indiki şərtlər altında özünü doğrultmayacaq. Çünki İranda iqtisadi və sosial vəziyyət ağırlaşmış, İran vətəndaşlarının mütləq əksəriyyəti turist səfərləri haqqında deyil, sosial problemlərinin həlli haqqında düşünür. Buna baxmayaraq, İranın mühafizəkar rejimi Gürcüstan azərbaycanlıları arasında təbliğatı gücləndirib. Rəsmi Tiflis İran mühafizəkarlarının Gürcüstanda apardığı təbliğata hələ də seyrçidir. Bu, həm Gürcüstan, həm də bölgə üçün təhlükə mənbəyinə çevrilib".

Siyasi şərhçi Natiq Cə-

fərli qeyd edir ki, yalnız bir faktı görə - Tiflisdə qüllədə İran bayrağının rənglərinin nümayiş etdirilməsini əsas götürüb bunu hansısa xüsusi siyasəti mövqə kimi təqdim etmək doğru deyil. O hesab edir ki, burada sırf pragmatizm var: "Gürcüstan sadəcə diqqət cəlb etmək istəyir. Son zamanlar Qərbin, ABŞ-nin, Avropanın diqqətindən müəyyən qədər kənarda qalıb. Halbuki Cənubi Qafqazın ən "sevimli" ölkəsi uzun illər onlar üçün məhz Gürcüstan olub. Bu baxımdan bu tipli addımlar müəyyən mesaj verməyə hesablanıb - yeni "mən də varam, mənəmlə də danışmaq, mənəmlə də anlaşmaq lazımdır". Düşünürəm ki, məsələyə məhz bu yöndən yanaşmaq lazımdır. Digər tərəfdən, Gürcüstan pragmatik yanaşır. İranla ticarət dövrüyyəsi artır, İrandan daha çox turist cəlb etmək istəyir. Çünki Gürcüstan turizmle dolandır, turizm ölkəsidir. Ona görə də münasibətləri kifayət qədər normal səviyyədə saxlamağa çalışır. Lakin qeyd etdiyim kimi, əsas səbəbin diqqət cəlb etmək və geosiyasi gündəmdə özünü xatırlatmaq olduğunu düşünürəm".

□ Xəlilə GƏRAY, "Yeni Müsavat"

Azərbaycanlılarla görüşdə Trampi hədələdi

Tehran dayanmır: danışqlar fonunda nüvə çalışmaları

İranın ali lideri Ayətullah Seyid Əli Xamenei ABŞ Prezidenti Donald Trampın hərbi təhdidlərinə sört reaksiya verib.

Modern.az İran KİV-nə istinadən xəbər verir ki, Xamenei bu reaksiyanı Tehran-dakı İmam Xomeyni Hüsey-niyyəsində Şərqi Azərbay-can əyalətindən olan insan-larla - azərbaycanlılarla gö-rüşdə göstərib.

Xamenei dünən keçirilən həmin görüşdə İran xalqına da müraciət edib.

ABŞ Prezidenti Donald Trampın hərbi təhdidlərinə cavab verən Ayətullah Xamenei deyib: "ABŞ Prezi-denti daim ordusunu "dünya-nın ən güclü ordusu" kimi təs-vir edir, lakin həтта bu güc be-lə gözənilməz məğlubiyyət-lərlə üzləşə bilər. O, İrana gə-milər göndərməklə öyünür. Gəmi təhlükəli bir vasitədir, amma gemidən daha təhlü-kəli onu dənizin dibinə batı-ra bilən silahdır".

Xamenei daha sonra əlavə edib: "Son çıxışların-dan birində ABŞ Prezidenti etiraf etdi ki, ölkəsi İslam Respublikasını 47 ildir məhv edə bilməyib. Bu, yaxşı bir etirafdır. Demək istədiyim odur ki, siz də bu-nu edə bilməzsiniz".

Ali lider İranda baş verən son hadisələrə toxunaraq de-yib: "Qan töküldü. Hamımız yas içindəyik".

Xamenei son hadisələrdə həyatını itirənləri üç kateqori-

yaya böldü. O, təhlükəsizlik qüvvələrinin həlak olan əməkdaşlarını "seçilən şə-hidlər" adlandırır. Eyni za-manda hadisələr zamanı hə-lak olan günahsız mülki şəxsləri şəhid hesab etdiyini bildirib.

O, həmçinin təhrikçilər tə-rəfindən yoldan çıxarılan, la-kin sonradan tövbə edənləri "bizim övladlarımız" adlan-dırır və onlar üçün bağışlanma diləyib. Lakin iğtişaşların başçılarını və düşməndən dəstək alanları bu kateqori-yadan kənarlaşdırıb.

Seyid Əli Xamenei bu fi-kirləri hazırda Avropada keç-i-rilən İran-ABŞ danışqları fo-nunda səsləndirib.

Qeyd edək ki, hazırda İs-veçrənin Cenevrə şəhərində-ki Oman səfiriylində İran və ABŞ arasında dolayı nüvə danışqlarının ikinci mərhələ-si keçirilir.

Danışqların bu mərhələsi də əvvəlki kimi Omanın xarici işlər naziri Bədr əl-Busaidinin vasitəçiliyi ilə baş tutub.

Prosedura əsasən, hər iki nümayəndə heyəti əvvəlcə Oman tərəfi ilə görüşəcək, fi-kirlərini və qiymətləndirmə-lərini Omanın xarici işlər naziri-nə çatdıracaq; sonra Omanın xarici işlər naziri bu məsələ-ləri tərəflərə çatdıracaq.

Cenevrə danışqlarının mövzusu nüvə məsələlərinin müzakirəsidir.

Danışqlarda Amerika tə-rəfinə ABŞ Prezidentinin elçi-

si Stiv Uitkov, İran tərəfinə isə xarici işlər naziri Abbas Arak-çi rəhbərlik edir.

Yeri gəlmişkən, yeni peyk görüntülərinin təhlilinə görə, İran nüvə obyektlərindən biri-nin yaxınlığında yeraltı kompleksi gücləndirir. Bu, İran və Amerika rəsmiləri arasında davam edən danı-şqlar fonunda baş verir. Bu arada, ABŞ Prezidenti Do-nald Tramp Tehranı nüvə proqramı ilə bağlı yeni bir sa-zışə razılaşmadığı təqdirdə əlavə hərbi əməliyyatlarla hədələyib.

İlk dəfə Amerika beyin mərkəzi Elm və Beynəlxalq Təhlükəsizlik İnstitutu tə-rəfindən təhlil edilən fotosəkil-lərdə, Pikaks dağı kimi də ta-nınan "Kolanq Qaz Lada" tu-nel girişlərinin gücləndirildiyi göstərilir.

Mütəxəssislər hesab edirlər ki, obyekt İranın uran zənginləşdirmə fəaliyyətləri-ni və ya əsas avadanlıqlarını qorumaq üçün nəzərdə tutu-lub, lakin onun dəqiq məqsə-di və işlək olub-olmaması hə-lə də belli deyil.

İran nüvə proqramının yalnız dinc məqsədlər üçün nəzərdə tutulduğunu israr edir və nüvə silahı hazırla-maq istədiyini inkar edir.

Lakin 2025-ci ilin iyun ayında Tramp Tehranın nüvə silahı əldə etməsinə cəmi bir ay qaldığını elan edib və bun-dan sonra İsrailə İran arasın-da 12 günlük müharibə za-

manı yüksək zənginləşdiril-miş uran istehsal etmək üçün sentrifuqalardan istifadə edi-lən üç yeraltı nüvə obyektinə zərbələr endirilməsini əmr edib.

Tramp hücumların İranın uran zənginləşdirmə potensi-alını "məhv etdiyini" iddia et-sə də, İran rəsmiləri "yeni bir obyekt tikməyi düşünürdül-ər".

Pikaks dağı 2025-ci ilin iyun ayında ABŞ və İsrailin hədəf aldığı ərazilərdən biri deyildi, lakin şimalda təxmi-nən 2 kilometr (1,24 mil) mə-safədə yerləşən Natanz nüvə obyektı idi.

10 fevraldan çəkilmiş peyk görüntüsü Pikaks dağı-nın giriş nöqtələrindən birinə təzə beton döşənmiş kimi gö-rünür.

İnstitut və Britaniya kəş-fiyyat təhlil şirkəti "Maiar"ın analitikləri ərazidə beton na-sosunun göründüyünü qey-də alıblar.

Başqa bir tunel girişində qayalar və torpaq çıxarılıb və düzəldilib. Yaxınlıqda beton-la möhkəmləndirilmiş yeni bir konstruksiya da qurulub.

Mütəxəssislər hesab edirlər ki, bu dəyişikliklər tu-nel girişlərini gücləndirmək və potensial hava hücumla-rından əlavə qorunma təmin etmək məqsədi daşıyır.

İnstitut bildirir ki, ağır tiki-ni texnikası və materiallarının davamlı mövcudluğu obyektin hələ fəaliyyətdə olmadığı-nı göstərir: "İran əvvəllər ti-kintini qabaqcıl santrifüj yığ-ma zavodunun bərpası ilə əlaqələndirmişdi, lakin ob-yektin ölçüsü, eləcə də yük-sək dağın təmin etdiyi qoru-ma, uranın zənginləşdirilmə-si kimi əlavə həssas fəaliy-yətlərin planlaşdırılıb-plan-laşdırılmadığı ilə bağlı dərhal narahatlıqlar yaratdı".

Peyk görüntüləri həmçi-nin göstərir ki, son həftələrdə yaxınlıqdakı Natanz nüvə ob-yektində və şimaldan 125 ki-lometr (77 mil) məsafədə yer-ləşən İsfahan nüvə komplek-sində təmir və istehkam işləri aparılıb.

İnstitut tərəfindən təhlil edilən peyk görüntülərinə gö-rə, İsfahanda tunel komplek-sinin bütün girişləri torpaqla möhürlənmiş kimi görünür.

Mütəxəssislər tunel gi-rişlərinin bu şəkildə doldu-rulmasının istənilən hava hücumunun "yumşaldılma-sına" kömək edəcəyini və həmçinin içərisində saxla-nıla bilən yüksək dərəcədə zənginləşdirilmiş uranı ələ keçirmək və ya məhv et-

Rusiyada azərbaycanlılara şər atan təxribatçı tutuldu

Rusiya-Azərbaycan münasibətlərində gərginliyin yük-sək olduğu 2025-ci ilin yayında Yekaterinburq şəhə-rində Azərbaycan dilində, lakin səhvlərlə yazılmış 13 təhqiramiz qraffiti peyda olmuşdu. Həmin yazılar so-sial şəbəkələrdə və bəzi radikal kanallarda "azərbaycanlı miqrantların rusofob çağırışları" kimi təqdim edilərək geniş rezonans doğurmuşdu. Maraqlıdır ki, həmin qraffitilərdə Azərbaycan dilindən istifadə edən şəxslərin elementar bilik-lərinin olmadığı "ruslara ölüm" yerinə "ruslara örüm" yaz-malarından bəlli idi.

Modern.az xəbər verir ki, araşdırmalar zamanı həmin millətçi qraffitiləri azərbaycanlıların deyil, rus milliyyətindən olan 2 nəfər - 22 yaşlı Daniil Nuryev və onun dostu Qleb tərəfindən yazıldığı aydınlaşıb. Onlar barəsində məhkəmə prosesi başlayıb. Yerli KİV-lərin məlumatına görə, istintaq onların qraffitini naməlum şəxslərin sifarişli ilə çəkdiyini iddia edir. Bildirilir ki, sifariş zəncirvari şəkildə ötürülüb və araş-dırma davam edir.

Məhkəmə iclasları zamanı təqsirləndirilən şəxslərə qar-şı Rusiya Cinayət Məcəlləsinin bir neçə maddəsi - ekstre-mist fəaliyyətə açıq çağırışlar, etnik nifrət zəminində xuli-qanlıq və vandalizm maddələri üzrə ittihamlar irəli sürülüb.

Bu arada Rusiyada terrorçu kimi tanınan neonasist NS/WP qruplaşması hadisəyə görə məsuliyyəti öz üzərinə götürdüyünü iddia edib. Qrupun nümayəndələri sosial şə-bəkələrdə əvvəllər yayımlanmamış qraffiti fotolarını payla-şaraq bunu qəsdən etdiklərini bildiriblər. Onların sözlərinə görə, məqsəd millətlərarası qarşıdurmanı qızışdırmaq olub.

Radikal qrupun nümayəndəsi kimi təqdim olunan şəxs yazıb ki, "millətlərarası nifrət nə qədər çox olarsa, irqlərarası müharibə bir o qədər yaxınlaşar".

Qeyd edək ki, hadisədən dərhal sonra bəzi ifrat sağçı media resursları və Telegram kanalları qraffitiləri Azərbay-can icmasının üzərinə ataraq təxribat xarakterli məlumatlar yaymışdı. İndi isə məsuliyyətin neonasist qrup tərəfindən üstlənilməsi həmişə qərəzlə çalışan, Azərbaycan diasporu-na qarşı repressiyalar aparan Yekaterinburq vilayətinin güc strukturları ilə bağlı əlavə suallar doğurur. Araşdırmalar da-vam edir.

mək məqsədi daşıyan ye-rüstü hücumdan qorunma-ğa kömək edəcəyini bildi-rir. İsfahan nüvə obyektin-də yeni bir dam da tikilib. İsrailin ötən il vurduğu bi-nanın santrifüj istehsalı üçün istifadə edildiyi gü-man edilir.

Ötən ilin iyun ayında İsrail və ABŞ hava hücumları nə-ticəsində zədələnmiş Natanz nüvə obyektində də səth işlə-ri görünür. Dekabrın əvvəlin-dən yanvar ayına qədər zən-ginləşdirmə zavodundakı zə-dələnmiş dron mühafizə konstruksiyasının üzərinə dam örtüyü tikilib.

İnstitut damın İranın fə-aliyyətini onun altında müşa-hidə etməyə çalışan hər kə-sin görünüşünü maneə törət-mək üçün əlavə edildiyi qə-naətinə gəlib.

ABŞ-dəki Corc Va-sinqton Universitetinin Ya-xın Şərq Tədqiqatları Pro-qramının direktoru profes-sor Sina Azodi deyir ki, İran "hücumların baş verəcəyi fər-

ziyyəsi ilə fəaliyyət göstərir və obyektlərini mümkün qə-dər yaxşı qorumalıdır".

Professor söyləyir: "İra-nın nüvə proqramı məhv edil-məyib. Aydındır ki, proqramı bərpa etmək üçün bilik, im-kanlar və texnologiya ilə onu yenidən qurmaq həmişə mümkündür."

Beynəlxalq Atom Ener-jisi Agentliyinin rəhbəri Rafael Qrossi BBC-yə bil-dirib ki, İran və ABŞ ara-sında yeni nüvə sazişi mümkündür və təcili ola-raq lazımdır: "Mənim fikrim-cə, bütün iştirakçılarla danı-şdıqdan sonra fürsət pəncə-rələri olduqca qəfil bağlanır. Ona görə də düşünürəm ki, anı yaxşı dəyərləndirməli-yik".

O həmçinin əlavə edib ki, ABŞ-nin ötən ilin iyun ayında bombaladığı İranın yeraltı tu-nellerində və kameralarında təxminən 400 kiloqram yük-sək zənginləşdirilmiş uranın qaldığına inanır.

Bakı sakini Nigar İsmaylova (1983-cü il təvəllüdlü) paytaxtdakı MediHall klinikasında bədən konturu əməliyyatı keçirdikdən bir neçə gün sonra, fevralın 13-də vəfat edib.

Baş Prokurorluğun Mətbuat Xidməti Haqqin.az saytının sorğusuna cavab olaraq bildirib ki, hadisə ilə bağlı Binəqədi Rayon Prokurorluğu tərəfindən araşdırma aparılır.

Bizim.media mövzu ilə bağlı araşdırma aparıb.

Müəyyən edilib ki, "Medi Hall" hospitalının baş həkimi, adı daha əvvəl də bir sıra uğursuz estetik əməliyyatlarda hallanan Nigar Məhəmmədovadır. Sözügedən həkim əvvəllər "MedAura" klinikasında fəaliyyət göstərmiş və həmin dövrdə pasiyentlərin çoxsaylı şikayətləri ilə üzləşib. Araşdırmalar zamanı o da məlum olub ki, Nigar Məhəmmədovanın əməliyyat etdiyi Günay Məhəmmədovanın üz quruluşu tamamilə dəyişərək tanınmaz hala düşüb. Digər bir neçə pasiyentdə də ciddi estetik və sağlamlıq problemləri qeydə alınıb.

Bundan əlavə, iddialara əsasən, həkimin "Mərcan" klinikasında əməliyyat etdiyi Rusiya vətəndaşı Arzu Sadıqovanın vəziyyəti abdominoplastikadan bir gün sonra pisləşib və o, təkrar əməliyyata alınıb. Qanaxma nəticəsində Arzu ikinci əməliyyat masasında keçirib. Mərhumun ailəsi onda heç bir yanaşı xəstəliyin olmadığını, ölümün həkim səhlənkarlığı ucbatından baş verdiyini bəyan edib.

Qeyd edək ki, Səhiyyə Nazirliyi Xüsusi Təftiş Komissiyasının təsdiqlədiyi plastik cərrahlar siyahısında Nigar Məhəmmədovanın adının olmadığı açıqlayıb.

Belə aydın olur ki, çoxsaylı pasiyentin sağlamlığına zərər vuran və ölümə nəticələnən əməliyyatlar icra edən Nigar Məhəmmədova fəaliyyətini davam etdirir. Uzun müddət "MedAura"-da baş həkim, daha sonra Kliniki Tibbi Mərkəzdə ümumi cərrah kimi çalışan həkimin hazırda "Medi Hall"-da baş həkim vəzifəsini icra etdiyi məlum olub.

Plastik cərrahlar yenə "ömür kəsir"

Pasiyentlər həkimin diplomunu, sertifikatını və ya rəsmi reyestrə olub-olmadığını yoxlamadan qərar verir

Bu hadisə estetik cərrahiyyə sahəsində nəzarət mexanizmlərinin qənaətbəxş olmadığını bir daha sübut edir. Adı dəfələrlə uğursuz, ölüm və şişəliklə nəticələnən əməliyyatlarda hallanan Nigar Məhəmmədova və onun çalışdığı klinikalar barədə hələ ki ciddi araşdırma aparılmayıb.

Tanınmış həkim-cərrah, professor Adil Qeybullayev mövzu ilə bağlı "Yeni Məsvət"-ə fikrini bölüşüb: "Biz dəfələrlə demişik ki, bu sertifikat imtahanları ləğv olunmalı, əvəzində akkreditasiya və kredit-bal sistemində keçilməlidir. Bu modeldə hər bir həkimin lisenziya almazdan əvvəl bütün sənədləri yoxlanılır və ona konkret müddət üçün fəaliyyət icazəsi verilir. Həmin müddət başa çatdıqdan sonra isə həkimin nə qədər kredit-bal topladığı, peşəkar inkişaf səviyyəsi, ixtisasartırma fəaliyyəti, eləcə də fəaliyyəti dövründə yaranmış problemlər araşdırılır və yalnız bundan sonra lisenziyanın uzadılması barədə qə-

rar qəbul olunur. Dünyanın əksər ölkələri məhz bu sistemlə işləyir. Əks halda, imtahanı müxtəlif yollarla keçən, amma real peşəkar bacarığı sual doğuran həkimlərin olması qaçılmazdır. Bu səbəbdən sertifikatı imtahanları ləğv edilməli, kredit və lisenziya sistemində keçid təmin olunmalıdır. Bu, məsuliyyəti artıran və hüquqi məsuliyyəti konkretləşdirən yeganə effektiv mexanizmdir. Belə boşluqlar olduqda isə təbii ki, bundan sui-istifadə edənlər tapılır".

Həkim əlavə edib ki, baş vermiş bu hadisə isə mütəlaq araşdırılmalıdır: "Ölümün səbəbi birbaşa və obyektiv şəkildə müəyyən edilməlidir - bu, son dərəcə vacib məsələdir. Yalnız ölüm səbəbi dəqiq müəyyən edildikdən sonra burada hansı səhvə yol verildiyini demək mümkündür. Digər tərəfdən, məsələni tibbi komissiya araşdıracaq və onların rəy və nəticəsi həlledici əhəmiyyət daşıyacaq".

Səhiyyə iqtisadiyyatı üzrə ekspert Nəriman Abbaslı da "Yeni Məsvət"-ə diqqətçəkən fikirlər söyləyib: "Qeyd olunan hadisə olduqca ağırdır. Bir insanın həyatını itirməsi və ya sağlamlığının bərpası, mümkün olmayan dərəcədə zərər görməsi heç bir halda "pasiyentin günahı" kimi sadələşdirilə bilməz. Burada həm hüquqi, həm tibbi, həm də etik müstəvidə ciddi boşluqlar var. Əgər Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiqlənmiş plastik cərrahlar siyahısında həkimin adı yoxdursa, bu, onun ixtisaslaşma sahəsi üzrə qanuni fəaliyyət göstərmədiyini göstərir. Bəs nəzarət mexanizmi haradadır? Bu həkimlərin aidiyyəti üzrə fəaliyyət göstərmiş-göstərmədiyini yoxlayan mexanizmi demək olar ki, bizdə işlək deyil ki, belə özbaşınalıqlar baş verə bilər. Bir klinikanın adı mütəmadi olaraq uğursuz əməliyyatlarla hallanan şəxsi baş həkim

riylər. Amma bu yenə də pasiyentə qarşı edilən tibbi səhlənkarlığa bəraət qazandırmır. Dövlət nəzarət mexanizmləri elə qurulmalıdır ki, lisenziyası olmayan və ya adı ölüm hallarında hallanan şəxs sərbəst şəkildə fəaliyyətini davam etdirə bilməsin. Bu məsələdə günahı pasiyentdə axtarmaq yox, problemi görmədən gəlmək əvəzinə həllinə çalışmaq lazımdır. Həkimin öz ixtisasından kənar riskli əməliyyatlar etməsi, klinikanın mənfəət naminə buna şərait yaratması və aidiyyəti qurumların əvvəlki şikayətlər əsasında preventiv tədbirlər görməməsi insanların həyatları bahasına başa gəlir".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Məsvət"

İnsan orqanı alveri ilə bağlı sənəd qəbul ediləcək

Milli Məclis daha bir beynəlxalq konvensiyanı ratifikasiya edəcək.

Fevralın 17-də Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin iclasının gündəliyinə əlavə edilən məsələlərdən biri də "Avropa Şurasının İnsan orqanlarının alverinə qarşı Konvensiyası"-nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi olub.

Qeyd edək ki, Avropa Şurasının İnsan orqanlarının alverinə qarşı Konvensiyası insan orqanlarının qeyri-qanuni götürülməsi və alverinə qarşı mübarizəni gücləndirmək məqsədilə qəbul olunmuş beynəlxalq hüquqi sənəddir. Konvensiya 2015-ci ildə Avropa Şurası tərəfindən qəbul edilmiş və insan orqanlarının kommersiya predmetinə çevrilməsini ağır cinayət kimi müəyyən edir. Sənədə əsasən, donorun azad və məlumatlı razılığı olmadan orqanların götürülməsi, orqan alverində vasitəçilik, maddi və qeyri-maddi fayda qarşılığında orqan köçürülməsi, eləcə də bu proseslərin təşkili və maliyyələşdirilməsi cinayət məsuliyyəti yaradır. Konvensiya yalnız tibbi personalı deyil, orqan alverində iştirak edən bütün şəxsləri, vasitəçiləri, təşkilatçıları və alıcıları da məsuliyyət subyekti kimi tanıyır. Sənədin əsas məqsədi insan ləyaqətinin və bədən toxunulmazlığının qorunması, sosial baxımdan həssas qrupların istismardan müdafiəsi və transmilli orqan alveri şəbəkələrinin qarşısının alınmasıdır. Konvensiya tərəf dövlətlərdən milli qanunvericiliyin uyğunlaşdırılmasını, effektiv istintaq mexanizmlərinin yaradılmasını və qurbanlara hüquqi, tibbi və psixoloji yardım göstərilməsini tələb edir.

Elektron siqaretlərə görə cərimələr 30 manatdan 5000-ə qədər...

Azərbaycanda elektron siqaretlərin istifadəsi, idxalı, ixracı, istehsalı, topdan və pərakəndə satışı və satış məqsədilə saxlanılmasına görə cərimələr müəyyən edilir.

Bu, Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin dünənki iclasında müzakirə olunan İnzibati Xətalər Məcəlləsində təklif olunan dəyişiklikdə öz əksini tapıb.

Qanun layihəsinə əsasən, elektron siqaretlərin və onların komponentlərinin idxalı, ixracı, istehsalı, topdan və pərakəndə satışı və satış məqsədilə saxlanılmasına görə inzibati xətanın bilavasitə obyektı olmuş mallar müsadirə edilməklə, fiziki şəxslər 350 manatdan 500 manatadək məbləğdə, vəzifəli şəxslər 1 650 manatdan 2 200 manatadək məbləğdə, hüquqi şəxslər 4000 manatdan 5000 manatadək məbləğdə cərimə ediləcək.

Həmçinin dəyişikliyə əsasən, Azərbaycanda qadağan edilmiş yerlərdə, küçələrdə və digər ictimai yerlərdə elektron

siqaretlərin istifadəsinə görə 30 manat məbləğində cərimə təbiiq ediləcək.

Yada salmaq ki, elektron siqaretlərin və onların komponentlərinin idxalı, ixracı, istehsalı, topdan və pərakəndə satışı və istifadəsi qadağan edilir.

Bu, Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi "Tütün və tütün məmulatı haqqında" Qanuna edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

Qanuna əsasən, nikotin tərkibli elektron siqaretlər tütün məmulatı anlayışına daxil edilir. Elektron siqaret qida məhsulları, tütün məhsulları, dərman vasitələri və tibbi cihazlar istisna olmaqla, nikotin tərkibli və ya nikotin tərkibi olmayan buxarın tənəffüs yolu ilə insan orqanizminə daxil olması üçün nəzərdə tutulmuş və müştük və ya digər komponentləri, o cümlədən kartıci və flakonu olan və ya olmayan cihaz vasitəsilə istifadə etmək üçün nəzərdə tutulmuş məhsuldur. Elektron siqaretlərin flakonundan bir və ya bir neçə dəfə istifadə edilə bilər və ya onlar birdəfəlik kartıciylə təkrar doldurula bilər.

Qızdırılan tütün məmulatı elektron siqaret hesab edilməyəcək. Qızdırılan tütün məmulatı tütündən (tütün qarışığı-

dan) və onun istehsalında istifadə edilən qeyri-tütün komponentlərindən ibarət, alışıdırılmadan və tütün tüstüsü əmələ gəlmədən qızdırılma prosesində yaranan nikotin tərkibli aerozolun tənəffüs yolu ilə insan orqanizminə daxil olması üçün nəzərdə tutulmuş məmulatdır.

Beləliklə, nikotin tərkibli elektron siqaretlər döviyyəsi qadağan edilməklə tütün məmulatı kimi təsnif edilir. Anlayışların dəqiqləşdirilməsi və yeni anlayışların müəyyən olunması tütün məmulatlarının, o cümlədən qızdırılan tütün məmulatının, habelə elektron siqaretin hüquq təbiiqetmədə daha dəqiq təsnifləşdirilməsinə və diferensiasiyasına imkan yaradacaq.

Eyni zamanda uyğunlaşdırma çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, "Reklam haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda müvafiq dəyişikliklər edilir. Buraya "birdəfəlik istifadə üçün elektron siqaret"-in və "elektron siqaretlər üçün məy"-nin aksizli mallar siyahısından çıxarılması və bundan irəli gələrək vergi dərəcələrinin ləğvi, eyni zamanda reklamla bağlı qadağanın yeni anlayışlara uyğunlaşdırılması aiddir.

□ **"Yeni Məsvət"**

Fevralın 19-dan etibarən milyonlarla insan oruc ibadətində başlayacaq. Ramazan yalnız açlıq və susuzluq deyil, həm də səbir, mərhəmət, paylaşma və daxili intizam ayıdır.

Təssüf ki, hər il Ramazan ayına qarşı müəyyən mənfi yanaşmalar müşahidə edilir. Bəzən dini ibadətlər gerilik və ya fanatizm kimi təqdim olunur, sosial şəbəkələrdə oruc tutanlara qarşı

Ramazan ayı yalnız Azərbaycanda deyil, dünyanın bütün müsəlman ölkələrində və müsəlman icmalarının yaşadığı regionlarda qeyd olunacaq. Türkiyə, Süddiyyə Ərəbistanı, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Misir, Pakistan, İndoneziya, İran və digər ölkələrdə milyonlarla insan oruc tutacaq. Eyni zamanda Avropa ölkələrində, ABŞ-də, Kanadada və Rusiyada yaşayan müsəlman icmaları da bu müqəddəs ayı qeyd edəcəklər. Ramazan coğrafiya tanımır, fərqli millətləri və mədəniyyətləri eyni mənəvi dəyər ətrafında birləşdirir.

MÜSAVAT
N 7 (8856) 18 fevral 2026

A silhouette illustration of a mosque with several minarets and domes, each topped with a crescent moon. To the right, a person is shown in a kneeling prayer position, also in silhouette. The background is a gradient sky transitioning from a warm orange and yellow at the horizon to a deep blue at the top. A large, bright crescent moon is positioned in the center of the sky, surrounded by numerous small, white stars.

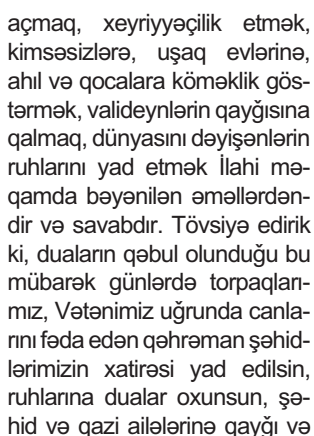
İlahiyyatçı Qədr gecələrinin mahiyyəti barədə danışib: “Qədr gecəsi vaxtı dəqiq bilinən və bununla mahiyyəti adıləşən bir gecə deyil. Qədr son on gecəni ibadət, itaət, tövbə, Allahdan bağışlanma diləmək, nəfsi tərbiyə etmək və dua ilə keçirməyin adıdır. Bu gecə günlərlə avtomatik bağışlayan səhrlər bir vasitə deyil; bağışlanma üçün insanın səmimiyyətlə Rəbbinə üz tutması vacibdir. Qədr gecəsi təsadüfən qarışıya çıxan və hər şeyi dəyişən mistik hadisə deyil, Ramaza-

Yeri gəlmişkən, Azərbaycanla builki fitrə zəkatının miqdarı adambaşına

10-15 manat civarında müəyyən olunub. Bu, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi Qazılar Şurasının Ramazan ayının başlaması münasibətilə verdiyi fətvada əksini tapıb. Bildirilib ki, hər il olduğu kimi, bu il də Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi mübarək Ramazan ayının gündəlik duaları, imsak-iftar vaxtlarını əks etdirən xüsusi təqvim tərtib edib: "Bu təqvim İdarəmizin internet saytında (www.qafqazislam.com) yerləşdirilib. Digər mənbələrdən daxil olmuş, təfriqə xarakterli, məzhəb və vaxt ayrı-seçkiliyinə səbəb ola biləcək təqvimlərin din xadimləri və dindarlarımız tərəfindən istifadəsi qeyri-məqbuldur. Bütün kütləvi informasiya vasitələrinin məhz QMI-nin təqviminə istinad etmələri tövsiyə olunur. İnşallah, Ramazan bayramının tarixi Şəvval ayının hilalının görünməsindən asılı olaraq böyük ehtimalla 20 marta təsadüf edəcək. Ayın üfüqi vəziyyəti ilə bağlı olaraq Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Qazılar Şurası Eydl-İftr - Ramazan bayramının tarixi bərədə əlahiddə məlumat verəcək".

Ramazan fətvəsi verildi

Fətvada deyilir ki, Ramazani-şərif Allah məqamında ən yaxşı aylardandır, belə ki, Qurani-Kərim İslam ümmətinə bu ayda nazil olmuş, min aydan yeyirli olan Qədr gecəsi bu aya təsadüf edir. Qazılar Şurası bildirir ki, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin müvafiq sorğusuna əsasən, Şamaxı Astrofizika Rəsədxanasının cavab məktubuna görə, bu il Ramazan ayının 1-i miladi təqvimlə fevral ayının 19-na təsadüf edəcək: "İslamın təməl prinsiplərindən olan oruc ibadətini insanı Uca Allah, iman və təqvvaya daha da yaxınlaşdıran, şükr və inayətini artıran, insanlar arasında birliyi, qardaşlığı, haqqı və ədaləti bərqərar edən ibadətdir. Oruc ibadətini insanın haramlardan qorunması üçün bir imtahanıdır, Allahın bəxş etdiyi iradəni, səbri və dəyanəti bütünləşdirən, nəfsin önünə sədd çəkən vəsiyyətdir. Ramazanda Allahın kəlamlarını zikr etmək, elm-irfan və ibadətə məşğul olmaq, ehtiyacı olanlar üçün iftar süfrələri

Qazılar Şurası din xadimlərinin və yerlərdəki imamların nəzərinə çatdırır ki, Ramazanın vacibətləri, qayda və qadağaları, müstəhəb əməlləri barədə din-darlara ətraflı şəkildə məlu-matlar və şərhlər versin. Həmçinin bir daha din xadimlərinə xatırladılır ki, if-tardan öncə məclislərdə ehsan verilməsi qəti qada-gandır: “Bu il Rəbbimizin vacib ilahi əmri olan mübərək

Ramazan təqvimini Azərbaycan xalqının çoxəsrlik tarixində özəl yeri və milli önəmi olan Novruz ilə üst-üstə düşür. Min illər boyu qeyd edilən mübarək Novruz torpağın oyanışını, təbiətin yenilməsinə və bəşərin intibahını təcəssüm etdirir. Qurani-Kərimdə bu dirçəlişin ilahi mənası: "Allah göydən rəhmət yağışı göndərir, Yer üzünü yenidən dirldir" - şəklində açıqlanır. Novruzda savaşlar dayanmış, küsülülər barış-

Hər il olduğu kimi, bu il də Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi mübarək Ramazan ayının gündəlik duaları, imsak-iftar vaxtlarını əks etdirən xüsusi təqvim tərtib edib. Bu təqvim İdarəmizin internet saytında (www.qafqazislam.com) yerləşdirilib. Digər mənbələrdən daxil olmuş, təfərrici xarakterli, məzhəb və vaxt ayrı-seçkiliyinə səbəb ola biləcək təqvimlərin din xadimləri və din-darlarımız tərəfindən istifadəsi qeyri-məqbuldur. Bütün kütləvi informasiya vasitələrinin məhz QMI-nin təqviminə

ist inad etmələri tövsiyə olu-
nur. İnşallah, Ramazan bay-
ramının tarixi Şəvval ayının
hilalının görünməsindən asılı
olaraq böyük ehtimalla 20
marta təsadüf edəcək. Ayın
üfqi vəziyyəti ilə bağlı olaraq
Qafqaz Müsəlmanları İdarə-
sinin Qazılar Şurası Ey-
dül-Fitr - Ramazan bayramı-
nın tarixi barədə əylahidde
məlumat verəcəkdir".

Fitrə zəkatının miqdarı adambaşına 10-15 manat civarında müəyyən olunur: "Bu mübarek ayda suverenliyimizin və ərazi bütövlüyümüzün bərpası, əzəli torpaqlarımıza Böyük Qayıdışın təmin olunması, viran qoyulmuş ərazilərimizə yeni nəfəs verilməsi, Qarabağda müasir həyat şəraitinin qurulması, bərpa edilmiş məscidlərimizdə azanların verilməsi, bayram namazlarının qılınması naminə fəvqəladə işlər həyata keçirən dövlət başçımız, Zati-aliləri Prezident İlham Əliyev cənablarına, eləcə də ölkəmizin Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevaya Azərbaycan dindarları arasında dərin minnətdarlığımızı bildirir, bu mübarek günlərdə onlara ən böyük ilahi nemət olan cənsağlığı diləyirik. Bu möhtəşəm Zəfərin təcəllisi naminə canından keçən bütün şəhidlərimizə Uca Allahdan rəhmet diləyir, qazilərimizə şəfa arzulayıyır".

□ “YM”

Azərbaycanda 1, 3 və 5 qəpiklik sikkələrlə bağlı yenidən müzakirələr başlayıb. Praktiki olaraq istifadə olunmayan bu sikkələrin dövriyyədən çıxarılması təklifləri getdikcə artır. Bu təkliflərin müəllifləri bildirirlər ki, kiçik nominallı sikkələr yalnız mal alarkən, xüsusilə də çörək alıqda xırda pul kimi qaytarılır. Bəzi vətəndaşlar hətta bu xırda pulları belə götürümlər. Bu qəpiklik sikkələri BakıKart sistemi də qəbul etmir.

Faktiki olaraq, 1 və 3 qəpiyə nəse almaq mümkün deyil, 5 qəpiyə isə yalnız plastik torba almaq mümkündür. Praktiki bazar bu sikkələri "ləğv edib". İnsanlar onları götürmür, satıcılar qaytarmaq istəmir, ödəniş sistemləri isə qəbul etmir.

Xırda qəpiklərin ləğvi zamanı

Bir və üç qəpiyə nəse almaq mümkün deyil, amma dövlətə istehsalı dəyərindən çox baha başa gəlir

Bu, klassik iqtisadi prinsipdir: əgər pul vahidi gündəlik əməliyyatlarda funksiyasını itirirsə, o artıq real iqtisadi alət sayılır. Formal olaraq mövcud qalması, sadəcə, statistik xarakter daşıyır.

Kiçik nominallı metal pullardan imtina son onillikdə bütün dünyada genişlənib. Əksər inkişaf etmiş ölkələrdə bu addım qeyri-nağd dövrünün yüksək artımı, inflyasiya nəticəsində kiçik nominallı metal pulların işləkliyinin minimuma düşməsi, nəhayət, onların istehsalının öz dəyərindən çox baha başa gəlməsi ilə izah olunur. Daha bir məqam metal pulların istehsalının ətraf mühitə mənfi təsiridir. Ətraf mühit müdafiəçiləri metal sikkələrin istehsalının resursların tükənməsinə və enerji istehlakının artmasına səbəb olduğunu qeyd edirlər. Onlar hesab edirlər ki, hökumətlər sikkələri aradan qaldırmaqla ətraf mühitə mənfi təsirləri azalda bilərlər.

Bir çox ölkələr onilliklərdir ki, kiçik sikkələrdən imtina edirlər. Məsələn, Kanada 2013-cü ildə bir sentlik sikkələrin zərfini dayandırır. O vaxtdan bəri ölkədəki bütün pul əməliyyatları ən yaxın beş sentə qədər yuvarlaqlaşdırılıb.

Avstraliya və Yeni Zelandiya 1990-cı illərdə inflyasiya və artan istehsal xərcləri səbəbindən bir və iki sentlik sikkələri dövriyyədən çıxarıblar.

Avstraliya 1988-ci ildə dünyada plastik əsginasları təqdim edən ilk ölkə olub və 1996-cı ilə qədər tamamilə nazik, elastik plastikdən ha-

zırlanmış nağd pula keçib. Bu günə qədər Avstraliya dolları dünyanın ən davamlı əsginası hesab olunur. O vaxtdan bəri onlarla ölkə ya tamamilə plastik əsginaslara keçib və digər nağd pul növlərindən imtina edib, ya da qismən istehsal etməyə başlayıb.

Finlandiya, İrlandiya və Hollandiya da daxil olmaqla, bəzi avrozonada ölkələri də bir və iki sentlik sikkələrin buraxılışını dayandırblar. İsveç və Norveç bir neçə aşağı dəyərli sikkədən tədricən imtina edib və getdikcə nağdsız iqtisadiyyata doğru irəliləyirlər.

Avropa hökumətləri kağız əsginasları daha davamlı və ekoloji cəhətdən təmiz hala gətirməyə çalışırlar, ona görə də onları ipik istehsalının əlavə məhsulu olan 100 faiz təmiz pambıqdan istehsal edirlər.

Böyük Britaniya nağd pul və xırda sikkələrin istifadəsinin azalması səbəbindən 2024-cü ildə yeni bir və iki sentlik sikkələri zərb etməyi dayandırır.

Maraqlıdır ki, dünyanın bir nömrəli valyutasına malik ABŞ-da da 1 sentlik metal pullardan imtina olunur. Belə ki, ABŞ Prezidenti Donald Tramp ölkədə 1793-cü ildən bəri buraxılan bir sentlik sikkələrin dövriyyədən çıxarılması istəyir. Tramp 2025-ci ilin fevralında aliyyə Nazirliyinə bununla bağlı tapşırıq verib. Buna səbəb İlon Mas-
kın rəhbərlik etdiyi Hökumətin Səməraliliyi Departamentinin (DOGE) 2025-ci ilin yanvar ayında bir sentlik zərb və paylamanın texmi-

nən 3,7 sentə başa gəldiyini bildirməsi olub. Son bir ildə bu xərc 20 faiz artıb. "Bloomberg"-in məlumatına görə, təkcə 2023-cü ildə 4,5 milyard bir sentlik sikkənin istehsalı amerikalılara 179 milyon dollara başa gəlib. İstehsalın yüksək xərclərindən əlavə, kiçik nominallı sikkələrin aradan qaldırılması tərəfdarları kiçik sikkələrin dəyərini aşağı salan və onların gündəlik həyatda daha az faydalı edən inflyasiyaya da işarə edirlər. Bir çox pərakəndə satıcılar məbləği 5 və ya 10 sentə qədər artırır və bu da bir sentlik sikkələrə ehtiyacı aradan qaldırır.

Artıq 1 sentlik sikkələrin zərb olunmasının dayandırıldığı elan edilib. 200 illik dövriyyədən sonra 1 sentliyin zərfinin dayandırılması ABŞ cəmiyyətində birmənalı qiymətləndirilməyib. Bir çoxları ən "yaşlı" 1 sentlikləri kolleksiyalarına daxil etməyə başlayıblar. ABŞ administrasiyasının açıqlamasına görə, 1 sentin zərfinin dayandırılması ildə 56 milyon dollara qənaət etməyə imkan verəcək.

Rusiyada yeni qəpik sikkələrinin zərb edilməsi 2018-ci ildə dayandırılıb və Mərkəzi Bankın bunu bərpa etmək planı yoxdur. Şimal qonşuda ən kiçik sikkələrin bir və beş qəpiklik sikkələrinin zərb edilməsindən 2012-ci ildə imtina edilmişdi. 2018-ci ildən isə 10, 50 qəpiklik və 1 rublluq metal sikkələrin zərbi dayandırılıb.

Azərbaycanda ölkə prezidentinin 7 fevral 2005-ci il tarixli fərmanına əsasən Mərkəzi Bank tərəfindən de-

nomnasiya tədbirləri çərçivəsində tədaviyə 1 yanvar 2006-cı ildən etibarən 6 nominalda kağız, 6 nominalda metal pul nişanları buraxılıb.

Ötən müddət ərzində Azərbaycan Mərkəzi Bankı tərəfindən 1, 3, 5, 10, 20 və 50 qəpiklik metal pul nişanlarının yenilənməsi həyata keçirilib. Sonuncu dəfə 2023-cü ildə 3 qəpiklik sikkələr yenilənmiş formada dövriyyəyə buraxılıb. Mərkəzi Bank bu addımı mövcud ehtiyatlar və dövriyyənin tələbi nəzərə alınaraq atdığını açıqlayıb.

Ötən ilin sentyabrında tənzimləyici bəyan edib ki, son illərin statistik göstəriciləri metal pul nişanlarının dövriyyədəki həcmnin artım tendensiyasını təsdiqləyir: "Belə ki, 1, 3 və 5 qəpiklərin dövriyyədəki ümumi həcmi məbləğcə əvvəlki ilə müqayisədə müvafiq olaraq 2023-cü ildə 9 faiz, 2024-cü ildə 7.2 faiz, 2025-ci ilin ilk 8 ayı ərzində isə ilin əvvəlinə nisbətən 5 faiz artıb. Mərkəzi Bankda kiçik nominallı qəpiklərin gündəlik ödənişlərdə payı üzrə ayrıca uçot aparılmır. Bununla belə, mövcud məlumatlara əsasən, nağd pul dövriyyəsinin təxminən 0.05 faizi-i 1, 3, və 5 qəpiklik metal pul nişanlarının payına düşür. Bu nominalar daha çox pərakəndə satış məntəqələrində əhali tərəfindən gündəlik ödənişlərdə istifadə olunur".

Həmçinin vurğulanı ki, mövcud iqtisadi şərtlər nəzərə alınaraq, onların dövriyyədə saxlanması vacib hesab edilir. Bununla yanaşı,

milli valyutanın nominal strukturu onun funksiyalarının daha səmərəli yerinə yetirilməsi məqsədilə Mərkəzi Bank tərəfindən mütemadi olaraq təhlil olunur. Rəqəmlər göstərir ki, gündəlik həyatda istifadəsi az görünse də, kiçik nominallı qəpiklər

hələ də tədaviyə aktiv qalmaqdadır.

Mərkəzi Bankın açıqlamasına rəğmən ölkədə xüsusilə 1 və 3 qəpiklik metal sikkələrdən istifadə demək olar ki, yoxdur. 5 qəpiklik sikkələr isə çörək, polietilen torba, kibrit və sair alanda işə yararır. Məhəllə marketlərində satıcıların "Yeni Müsavat"a dediklərinə görə, qiyməti 65 qəpik olan çörəyi satarkən bir çox hallarda alıcılara 5 qəpik qalıq qaytarmalı olurlar deyə bu sikkələrdən ehtiyat saxlayırlar. Lakin bir çox hallarda alıcılar 5 qəpiyi deyil, əvəzində ona düşəcək nəse istəyirlər: "Biz də adətən kibrit veririk, çünki 5 qəpiyə ancaq kibrit düşür. 1 qəpiklik, 3 qəpiklik pulları nə bizə verən olur, nə də biz kiməsə qalıq qaytara bilirik. Alıcılar götürümlər onlara təklif etsək də".

İstifadə olunmadığına görə insanlar bir çox hallarda 1 və 3 qəpiklik sikkələri tullantılarla birlikdə atırlar. Təsədüfi deyil ki, hər il Balaxanıda yerləşən məişət tullantılarının emalı zavodunda çeşidlənən zibillər arasından yüz kiloqramlarla metal pul çıxır. Zavoddan verilən açıqlamalara əsasən hər il tullantıların arasından 1500-2000 manat dəyərində kiçik nominallı metal pullar çıxarılır. Zavod həmin pulları toplayaraq banklara təhvil verir, bankların vasitəsilə onu əlil uşaqların ehtiyaclarına sərf edir.

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Müsavat"

Bu mağazalarda saxta araqlar satılırmış

Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin əməkdaşları tərəfindən keçirilən nəzarət tədbirləri zamanı Mingəçevir şəhərinin Puşkin küçəsi, ev 20 ünvanında alkoqollu içkilərin satışı mağazasında və Xocalı küçəsi, ev 6 ünvanında qida məhsullarının satışı mağazasında saxta alkoqollu içkilər müəyyən edilib.

Agentliyin informasiya təminatı və innovativ həllər şöbəsinə Moderator.az-a verilən məlumata görə, hər iki mağazada içkilərin etiketində istehsalçı adı, ünvanı, VÖEN və s. barədə məlumatların qeyd edilmədiyi, müvafiq müşayiətedici sənədlərinin olmadığı aşkarlanıb.

Mağazalarda aşkarlanan "Nastoeşae", "Forest Line Organic", "Kapitan", "Organic Marka", "Native Nectar", "Qərbi Azərbaycan", "Brend Line" əmtəə nişanlı saxta alkoqollu içkilərin satışının qadağan olunması və dövriyyədən çıxarılması barədə qərar qəbul edilib. Nümunələr götürülərək laborator müayinələrə cəlb olunub. Materialların hüquq-mühafizə orqanlarına göndərilməsi nəzərdə tutulub.

Çörək istehsalı sexində nöqsanlar aşkarlandı

Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin əməkdaşları daxil olan müraciət əsasında Lənkəran şəhərinin İ.Səmədzadə küçəsində sahibkar Etibar Müzəffər oğlu Əkbərova məxsus çörək istehsalı sexində yoxlama aparılıb.

Agentliyin informasiya təminatı və innovativ həllər şöbəsinə Moderator.az-a verilən məlumata görə, yoxlama zamanı qida təhlükəsizliyi sahəsində texniki normativ-hüquqi aktların tələblərinin pozulduğu aşkarlanıb.

İstehsal obyektiində sanitariya-gigiyenik və sanitariya-texniki tələblərə əməl olunmadığı, həmçinin çörək məhsullarında etiketlənmənin aparılmadığı müəyyən edilib.

Sahibkar barəsində inzibati protokol tərtib olunub, çörək istehsalı sahəsi nöqsanlar aradan qaldırılanaqədər məhdudlaşdırılıb.

MUSAVAT

Son səhifə

N 7 (8856) 18 fevral 2026

Evde ayaqyalın gəzənlərdə bu xəstəlik olur

Evdə ayaqyalın gəzmək bir çox insana rahatlıq versə də, mütəxəssislərin fikrincə, bu vərdiş fərqi varmıdan topuq ağrısını artırır. Xüsusilə sərt səthlərdə qorunmayan ayaqlar ayağın altındakı toxumaları gərginləşdirir və səhərlər hiss olunan kəskin ağrı gücləndirir.

Bir çox insan oyandıqda dabanlarında kəskin ağrı hiss edir, sanki ona mismar sancılır, lakin bu ağrının arxasında böyük problem dayanır. Bu ağrı barmaqlara qədər uzana bilər. Bu, elastikliyin itməsinin başlanğıcıdır. Bədən buradakı mikroskopik cırıqları bərpa etmək üçün kalsium yığır və həmin nahiyədə tikanlı çıxıntı emələ gəlir. Beləliklə, tikan ağrının səbəbi deyil, bədən özünü bərpa etməyə çalışarkən yaratdığı bir nəticədir.

Mütəxəssislər bildirir ki, xəstələrin bir neçə dəqiqə gəzdikdən sonra "rahatlıq hissi" yaşadıklarını görüb həkimə müraciət etməməsi yanlışdır. Bu cür insanlar evdə qalın corabdan istifadə etməli, ayaqqabı seçimlərinə fikir verməlidirlər.

Dabanınızı yerə sərt vuraraq barmağı "qırmağa" çalışmaq kimi bir çox səhv inanc var. Bunu etməyin! Bu üsul həmin nahiyədə şişkinliyi və cırlmanı artırır, sağlamanı gecikdirir. Həll yolu "sındırmaq" deyil, nahiyənin yumşaldılması və dartılmasıdır. Xəstəlik 99% əməliyyat olmadan müalicə edilə bilər.

Təhsil və sağlamlıq arasında gizli əlaqə tapıldı

"Daha yüksək təhsil səviyyəsinə malik insanlar orta hesabla daha uzun ömür sürürlər. Onlarda xroniki xəstəliklərin ağır formalarına daha az rast gəlinir". Bunu Gazeta.ru-ya rusiyalı nevroloq Qalina Çudinskaya bildirib. Həkim qeyd edib: "Nəyisə öyrəndə, sımayanda və yenedən dərk edəndə beynimiz

neyronlar arasındakı əlaqələri fiziki olaraq yenidən qurur. Bu dəyişikliklər uşaqlıqda xüsusilə intensivdir, lakin tədqiqatlar göstərir ki, beyin yetkin və yaşlı dövrdə də öyrənməyə qadirdir.

Təhsil həmçinin daha yüksək gəlir və tibb xidmətlərinə çıxış imkanını artırır, in-

formasiyaya tənqidi yanaşma verdiyi formalaşdırır".

Mütəxəssisin sözlərinə görə, hər yeni dil öyrənmək, kurs keçmək, peşə və ya hobb ilə məşğul olmaq beyində şəbəkələri yenidən qurmaq, əlaqələri möhkəmləndirmək və koqnitiv funksiyaların yaşla bağlı azalmasını təxirə salmaq imkanı yaradır.

Baş ağrısı deyib keçməyin: ölümcül təhlükə gizləyə bilər

Insultun əlamətləri arasında üzdə qəribə hisslərin yaranması, tərzliyin itirilməsi və ya qeyri-adi baş ağrısı kimi hallar yer alır. Bu barədə rusiyalı nevroloq Natalya Jarova Poliklinika.ru nəşrinə müsahibəsində danışıb. Onun sözlərinə görə, adi baş ağrısı xarakterini dəyişərsə, bu, insultun əlaməti ola bilər. Bundan əlavə, həkim bildirib ki, barmaqlarda "pambıq" hissi (keyimə) və ya yavaş yavaş yaranan qeyri-adi hisslər də insult simptomları sırasındadır.

"Həmçinin ehtimal olmur ki, insan zahirən tamamilə sağlam və gümrəh görünür, heç bir şikayəti olmur. Lakin qəfildən yaşadığı mənzili tanınamamağa başlayır və ya yaxınlarına sanki onları ilk dəfə görürmüş kimi baxır", - deyər Natalya Jarova qeyd edib.

Nevroloq əlavə edib ki, insult zamanı nitq pozuntuları da yarana bilər. Onun sözlərinə görə, bu vəziyyətdə beyin tənqidi yanaşmanı bloklayır və insana onda patoloji əlamətlərin olduğunu izah etmək olduqca çətinləşir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Qarğalar qarışqaları əzib bədənələrinə sürtməklə parazitləri özələrindən uzaqlaşdırırlar.
- * ABŞ-də prezident olmaq üçün əhalinin 27%-nin səsini toplamaq kifayətdir.
- * Kentukki dağlarında mavi dərilili insanlar yaşayır.
- * Onlayn sifariş verilən ilk şeylərdən biri pizza idi.
- * Stephen Hawkins cəngavər olmaqdan imtina etməmişdi.
- * Çində yaşayan monqolların sayı Monqolustanda yaşayan monqolların sayından çoxdur.
- * Əsir çitələr çox vaxt itlərlə yaşayır, çünki itlər onları sakitləşdirir.
- * Samuray olan ilk əcnəbi Afrika quludur.
- * Salvador Dali Disney üçün cizgi filmləri yaradıb
- * "Taxtların Oyunu"ndan sonra Arya ABŞ-də ən sürətlə böyüyən körpə adı olub.
- * Yaponiyaya qızılbalıq suşi gətirən Norveç idi.
- * Disneydə çoxları "The Lion King"-in uğur qazanmayacağını düşünürdü. Bununla belə, hazırda ən çox gəlir əldə edən əllə çəkilmiş filmidir.
- * Stubbs adlı pişik 15 ildir Alyaskanın Talkitna şəhərinin meridir.

Şorba sevənlərə xəbərdarlıq

Rusiyalı gastroenteroloq Maksim Çulev şorbaları sağlamlığa zərərli edən inqrediyentləri sadalayıb.

Oxu.az xəbər verir ki, bu barədə o, Gazeta.ru-ya verdiyi müsahibəsində danışıb.

Mütəxəssis bildirib ki, hissə verilmiş ətlər, kolbasalar, qaymaq, emal olunmuş pendir və çox miqdarda duz şorbaları sağlamlığa zərərli olur.

Həkim izah edib ki, bu inqrediyentlər qaraciyərə əlavə yük salır, arterial təzyiqin yüksəlməsinə və mayenin tutulmasına səbəb olur.

Maksim Çulev həmçinin yağlı ət bulyonundan hazırlanan şorbaların sağlamlığa faydalarını şübhə altına alıb. Onun sözlərinə görə, belə şorbalər xüsusən gastrit, mədə xorası və yüksək turşuluqdan əziyyət çəkən insanlarda mədənin selikli qişasını qıcıqlandırır.

Eyni zamanda həkim vurğulayıb ki, yüngül tərəvəz şorbaları, püre şorbalər və az yağlı bulyondan hazırlanan yeməklər maye balansını qorumağa və tərəvəz istehlakını artırmağa kömək edir. Mütəxəssis əlavə edib ki, şorbalər xüsusilə həddindən artıq yeməyə meyilli insanlar üçün faydalıdır, çünki onlar minimum kalori ilə doyma hissi yaradır.

Almaniyanın məşhur avtomobil istehsalçısı xərclərini 20 faiz azaldır

Almaniyanın "Volkswagen" avtomobil istehsalçısı 2028-ci ilin sonuna qədər bütün modellər üzrə xərcləri 20% azaltmağı planlaşdırır. Bu barədə "Manager Magazin" nəşri xəbər yayıb.

Məlumatla görə, ötən ay şirkətin rəhbərləri Berlində keçirilən qapalı müşavirədə genişmiqyaslı xərclərə qənaət planını təqdim ediblər. Xərclərin azaldılması Çindəki biznesin zəifləməsi, ABŞ-yə idxal rüsumlarının artması və global rəqabətin sərtləşməsi şəraitində davamlı rentabelliyyə qayıtmaq məqsədilə əsaslandırılıb. Nəşr qeyd edir ki, məşhur şirkətin xərclərə qənaət etmək üçün konkret hansı addımları atacağı hələ belli deyil. Lakin bəzi zavodların bağlanması imkanlarının da nəzərdən keçirildiyi bildirilir.

Şirkət üç il əvvəl bütün modellər və bölmələr üzrə biznesin yenidən təşkili proqramını işə salıb. Bu müddət ərzində on milyardlarla avroya qənaət edilib, bu işə şirkətə ABŞ rüsumlarının artırılmasının nəticələrinin öhdəsindən gəlməyə kömək edib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500